

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Πτυχιακή Εργασία

«Η Αρνητική Σχέση μεταξύ Πληθωρισμού και Ανεργίας: Μια
Βιβλιογραφική Ανασκόπηση»

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: ΤΣΑΚΑΚΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΤΣΙΧΡΙΤΖΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΙΩΑΝΝΑ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Γ. ΒΑΣΣΙΟΥ

2015

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

1.1)Εισαγωγή στους Οικονομικούς Κύκλους	σελ 4
1.2)Στάδια Οικονομικού Κύκλου	σελ 5
1.3)Σχολές Οικονομικών Κύκλων	σελ 7

Κεφάλαιο 2: Πληθωρισμός

2.1)Εισαγωγή στην Έννοια του Πληθωρισμού	σελ 15
2.2)Τρόποι Μέτρησης Πληθωρισμού	σελ 17
2.3)Κατηγοριοποιήσεις Πληθωρισμού	σελ 18
2.4)Αίτια Πληθωρισμού	σελ 18
2.5)Στασιμοπληθωρισμός	σελ 22

Κεφάλαιο 3: Ανεργία

3.1)Εισαγωγή στην Έννοια της Ανεργίας	σελ 24
3.2)Είδη Ανεργίας	σελ 26
3.3)Συνέπειες Ανεργίας	σελ 27
3.4)Αιτίες Ανεργίας	σελ 28

<u>Κεφάλαιο 4: Ανάλυση της σχέσης Ανεργίας Πληθωρισμού</u>	σελ 30

<u>Κεφάλαιο 5: Ελληνικό Υπόδειγμα</u>	σελ 35
Ευρετήριο Οικονομικών Όρων	σελ 40
Παράρτημα Πινάκων	σελ 44
Βιβλιογραφία	σελ 50
Ιστογραφία	σελ 52

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

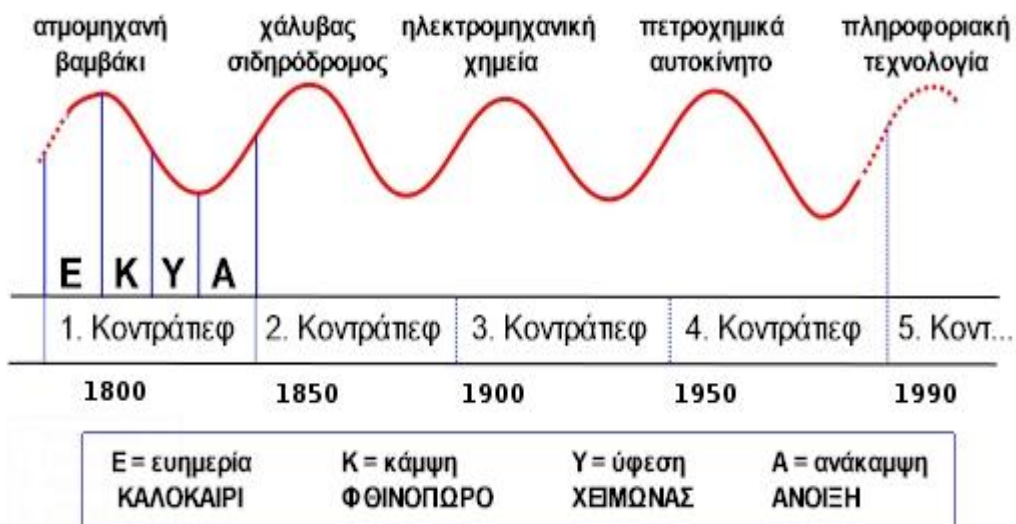
Εισαγωγή

1.1 Εισαγωγή

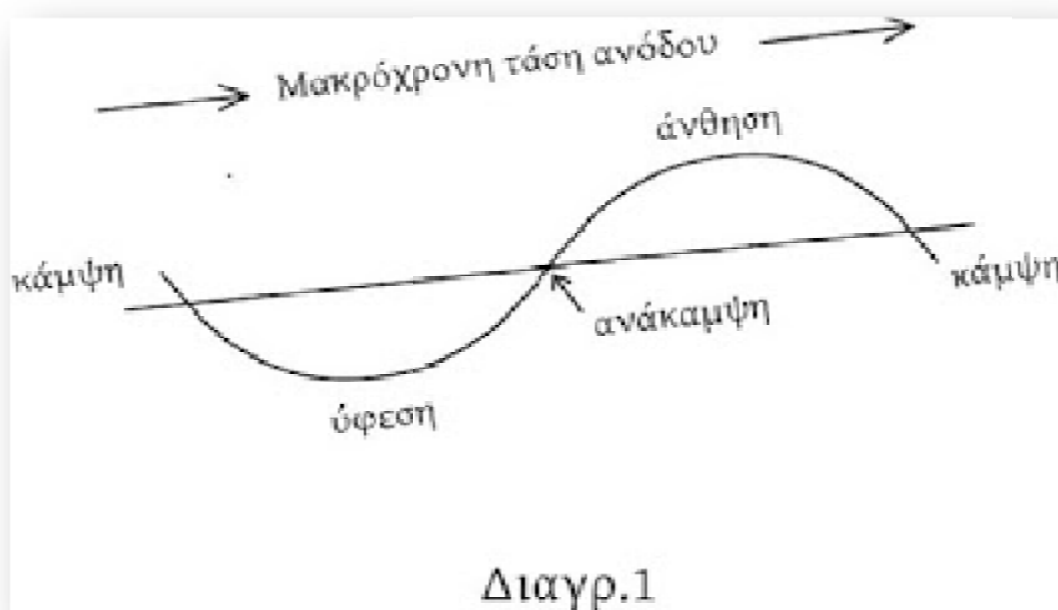
Διαχρονικά έχει παρατηρηθεί ότι οι οικονομίες, και ως εκ τούτου και τα μεγέθη που τις αποτελούν, δεν παραμένουν στάσιμες αλλά μεταβάλλονται με έναν ρυθμό που διαφέρει από μία δεδομένη χρονική σε μία άλλη. Αυτές οι οικονομικές διακυμάνσεις είναι γνωστές και ως οικονομικοί κύκλοι. Χαρακτηριστικό τους είναι η συστηματική τους κυκλικότητα η οποία ωστόσο δεν ισοδυναμεί σε επανάληψη ενός σταθερού οικονομικού κύκλου επ' άπειρον. Οι οικονομικοί κύκλοι διαφέρουν μεταξύ τους ως προς την διάρκεια και την έντασή τους.

Οι κύκλοι ανάλογα με την χρονική τους διάρκεια χωρίζονται σε:

- Μικροί: Είναι οι κύκλοι που διαρκούν περίπου 8 έτη
- Μεσαίοι: Είναι οι κύκλοι που διαρκούν περίπου 17 έτη και είναι γνωστοί και ως Kuznets.
- Μεγάλοι: Είναι αυτοί που διαρκούν περισσότερο από 50, οι αποκαλούμενοι Kondratieff. (Αυτό το είδος παρατηρήθηκε σε εμπόλεμες περιόδους και ως εκ τούτου δεν μπορούμε να είμαστε βέβαιοι για την εγκυρότητά τους.)

1.2 Στάδια Οικονομικού Τίτλου

Ο κάθε οικονομικός κύκλος αποτελείτε από 4 στάδια:

- Το στάδιο της Ύφεσης
- Το στάδιο της Ανόδου
- Το στάδιο της Κρίσης
- Το στάδιο της Καθόδου

1. Στάδιο της Ύφεσης

Το πρώτο στάδιο είναι το στάδιο της Ύφεσης και χαρακτηριστικά του αποτελούν:

- Υψηλή Ανεργία
- Χαμηλή Ζήτηση Αγαθών
- Έλλειψη Επενδύσεων

- Οι τιμές αν δεν μειώνονται τουλάχιστον δεν αυξάνονται ή ακόμα και αν αυξηθούν, η αύξηση αυτή είναι ελάχιστη.

Σε αυτή την φάση λόγω της εξαιρετικά χαμηλής ζήτησης το απόθεμα των επιχειρήσεων διογκώνεται μειώνοντας κατά συνέπεια το πραγματικό προϊόν ,ενώ, παράλληλα, μεγάλο ποσοστών των επιχειρήσεων παρουσιάζουν ζημιές και αρκετές σταματούν την λειτουργία τους, έτσι δημιουργείται αρνητικό κλίμα για επενδύσεις και απαισιοδοξία για το μέλλον.

2. Στάδιο της Ανόδου

Ανεξάρτητα από τα αίτια που προκάλεσαν την ύφεση, θα έρθει η στιγμή που οικονομία θα ανακάμψει. Σε πρώτη φάση θα παρατηρηθεί αύξηση του επιπέδου της απασχόλησης, του εισοδήματος και της παραγωγής. Η παραγωγή είναι εύκολο να αυξηθεί αφού οι παραγωγικοί συντελεστές είναι υποαπασχολούμενοι. Εξαιτίας αυτού, οι τιμές σε αυτή την πρώτη φάση δεν ανεβαίνουν και λόγω τις αυξανόμενης ζήτησης και κατ' επέκταση των αυξανόμενων κερδών δημιουργείται ευνοϊκό κλίμα για επενδύσεις. Καθώς όμως η ζήτηση και η απασχόληση των παραγωγικών συντελεστών συνεχίζουν να αυξάνονται , αρχίζουν και οι τιμές να αυξάνονται.

3. Στάδιο της Κρίσης

Σύμφωνα με την οικονομική θεωρία, οι παραγωγικοί συντελεστές (μέσα στους οποίους βρίσκεται και ο συντελεστής εργασία) βρίσκονται σε στενότητα. Έτσι σε αυτό το στάδιο όπου η παραγωγή τείνει να φτάσει το επίπεδο πλήρους απασχόλησης, η παραγωγή δυσκολεύει αισθητά εφόσον ο παραγωγικός συντελεστής εργασία γίνεται όλο και πιο δυσεύρετος. Απότοκο αυτού είναι η γενικευμένη αύξηση των τιμών. Το στάδιο αυτό αποτελεί την κορυφή της οικονομικής ανόδου αλλά ταυτόχρονα και το σημείο στο οποίο η οικονομία χαρακτηρίζεται από εξαιρετικά υψηλή ευαισθησία σε διάφορους παράγοντες που εν συνεχεία μπορούν να την οδηγήσουν στο τέταρτο στάδιο, αυτό της καθόδου.

4. Στάδιο της Καθόδου

Όπως εύκολα μπορεί να γίνει αντιληπτό συνδέεται με φαινόμενα αντίθετα από αυτά του σταδίου της ανόδου. Έτσι, στο στάδιο αυτό παρατηρείται μείωση σε:

- Απασχόληση
- Κατανάλωση
- Εισόδημα
- Επενδύσεις (Σε κάποιες καλύτερες περιπτώσεις μπορεί να παρατηρηθεί απλά στασιμότητα).

Αν το στάδιο αυτό διαρκέσει μεγάλο χρονικό διάστημα και η οικονομία αργήσει να επανέλθει σε ανοδική πορεία τότε λέμε ότι η οικονομία βρίσκεται σε παρατεταμένη ύφεση.

Πώς μπορούμε όμως να εντοπίσουμε μία ύφεση;

Διάφοροι είναι οι τρόποι με τους οποίους οι οικονομολόγοι έχουν προσπαθήσει να επιβεβαιώσουν το στάδιο αυτό του κύκλου. Πρακτικά στην ύφεση μπαίνουμε από το στάδιο της καθόδου κιάλας, ωστόσο το σημείο στο οποίο μπορούμε να επιβεβαιώσουμε την ύπαρξη κρίσης είναι όταν το συνολικό ΑΕΠ των προϊόντων και υπηρεσιών της νόμιμης παραγωγής μιας χώρας πέσουν κάτω από την μακροχρόνια τάση ανόδου. Παλιότερα, μια προσέγγιση που όμως εγκαταλείφθηκε σύντομα λόγω σοβαρών αδυναμιών, χρησιμοποιούσαν ως δείκτη το κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

1.3. Σχολές των Οικονομικών Κύκλων

▼ Κεϋνσιανή Σχολή:

Κατά την Κεϋνσιανή Σχολή οι οικονομικοί κύκλοι εξετάζονται ως η μετενέργεια της ανεπαρκούς συνολικής ζήτησης.

Η συνολική ζήτηση είναι το άθροισμα της κατανάλωσης ,των επενδύσεων και των κρατικών δαπανών και αποτελεί μία ροή εισοδήματος για τους παραγωγούς προϊόντων και υπηρεσιών.

Έτσι μία μείωση της συνολικής ζήτησης συνεπάγεται μείωση της ροής αυτής ή έστω μικρότερη αύξηση από την προσδοκώμενη.

Στο σημείο ισορροπίας , πέφτοντας η ροή αυτή , δημιουργεί την τάση για ταυτόχρονη κάθοδο των μισθών.

Ωστόσο εδώ είναι που υπεισέρχεται αυτό που οι οικονομολόγοι ονομάζουν «ακαμψία Μισθών και Τιμών»

Έτσι ενώ οι δαπάνες και τα κόστη είναι χαμηλά και υπάρχει η δυνατότητα διατήρησης του μεγέθους της παραγωγής δεν είναι δυνατόν να φτάσουμε το σημείο ισορροπίας εξαιτίας του φαινομένου αυτού.

Το φαινόμενο αυτό μπορεί εύκολα να γίνει αντιληπτό ως εξής:

Για την πλειονότητα των επιχειρήσεων το εργατικό κόστος, ειδικά στο όριο ευκαιρίας, αποτελεί το κύριο κόστος.

Όταν μειώνεται η συνολική ζήτηση, τα συνολικά έσοδα όμως πέφτουν και ανάλογα αντιδρούν και τα κέρδη, η επιχείρηση θέλει να κόψει τους μισθούς ωστόσο αυτό δεν γίνεται για συμπεριφοριστικούς λόγους που μπορούν να οδηγήσουν σε άλλα μεγαλύτερα κόστη.

Έτσι οι εργοδότες απολύουν εργαζομένους, συνήθως τους λιγότερο ικανούς, δημιουργώντας ανεργία.

Τα άτομα που μένουν άνεργα αναγκάζονται με την σειρά τους να μειώσουν τις δαπάνες τους και έτσι συρρικνώνονται οι ροές εισοδημάτων και άλλων τομέων, προκαλώντας σταδιακά ύφεση.

Στην ύφεση πολλοί και διαφορετικοί κλάδοι συρρικνώνονται ταυτόχρονα εξαιτίας αυτής της αρχική ανεπάρκειας στην συνολική ζήτηση σε συνδυασμό με την ακαμψία των μισθών.

Η Κεϋνσιανή προσέγγιση έχει την δυνατότητα να εξηγή πολλές διαταραχές της οικονομίας διαχρονικά ωστόσο δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε περιπτώσεις όπου οι διαταραχές αυτές δεν οφείλονται σε μείωση της συνολικής ζήτησης. Παράλληλα ένα ακόμη μελανό σημείο της θεώρησης αυτής αποτελούν οι προτάσεις για ανάκαμψη που βασίζονται σε νομισματική και επιθετική φορολογική πολιτική.

Κατά τον πανεπιστημιακό Σκοτ Σαντέρ, οι λύσεις αυτές είναι θεμιτές ωστόσο θα μπορούσε να γίνει εφαρμογή ενός άλλου μοντέλου το λεγόμενο νεομονεταριστικό μοντέλο που αφουγκράζεται αυτές τις θέσεις ωστόσο είναι απαλλαγμένο από το περιττό βάρος ορισμένων θεωρητικών κομματιών.

Η Μεγάλη Ύφεση του 1929-1932 μπορεί εύκολα να εξηγηθεί μέσω της θεώρησης αυτής.

✓ Μονεταριστική Σχολή :

Με κύριο εκπρόσωπο της τον Friedman, η σχολή αυτή υποστήριξε πως η αύξηση της προσφοράς του χρήματος είναι σημαντική για τους

οικονομικούς κύκλους, διαπιστώνοντας πως οι αποπληθωριστικές πιέσεις οδηγούν σε ύφεση.

Συγκεκριμένα ο M.Friedman υποστήριξε ότι η αύξηση της προσφοράς του χρήματος στις αγορές θα πρέπει να διατηρείται σταθερή, καθώς μία υπερβολικά ραγδαία αύξηση της προσφοράς, θα εκτοξεύσει και τον πληθωρισμό.

Ο Friedman όπως και ο Keynes , ήταν υποστηρικτής της θεωρίας της «Ακαμψίας των Μισθών και των Τιμών»

Έτσι , ο Friedman ισχυρίστηκε πως αν σε μια οικονομία υπάρξει απότομη μείωση της προσφοράς του χρήματος απότοκο αυτής θα είναι η μείωση των συνολικών εσόδων των επιχειρήσεων , οι οποίες λόγω της ακαμψίας μισθών και τιμών δεν θα μπορούν να μεταβάλουν το κύριο κόστος τους , το εργατικό και θα καταφύγουν στην λύση των απολύσεων που με την σειρά τους θα οδηγήσουν σε συρρίκνωση της οικονομίας.

Το 1929-1932, η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ επέτρεψε την υπερβολική συρρίκνωση της προσφοράς του χρήματος στην χώρα. Αποτέλεσμα αυτής της μείωσης της προσφοράς θεωρήθηκε η Μεγάλη Ύφεση.

Ένα παράδειγμα που καθιστά την θεωρία αυτή πιο κατανοητή είναι αυτό του στασιμοπληθωρισμού την δεκαετία του '70 .

Το 1979 στις ΗΠΑ παρατηρήθηκαν εξαιρετικά υψηλές τιμές τόσο στον ρυθμό πληθωρισμού όσο και στα επιτόκια.

Ο τότε επικεφαλής του Συστήματος της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ, Paul Volcker , θέλοντας να ανακόψει την ανοδική τους πορεία πάτησε τα νομισματικά φρένα, μια γενικά αποδεκτή αντίδραση που όμως δημιούργησε ισχυρές αποπληθωριστικές πιέσεις στην αμερικανική οικονομία.

Έτσι, το 1979-1982 έχουμε έντονη ύφεση με εξαιρετικά υψηλά για την εποχή επίπεδα ανεργίας. Μεγάλο μέρος του φαινομένου αυτού εξηγείται μέσα από την μονεταριστική θεωρία.

Σε γενικές γραμμές η μονεταριστική σχολή μπορεί να προβλέψει περιπτώσεις στις οποίες Κεντρική Τράπεζα υπαναχωρεί στην προσφορά χρήματος προκαλώντας Κάθοδο ή Ύφεση ωστόσο δεν παύει να έχει μερικά ισχυρά μειονεκτήματα ως προς τις θέσεις της για την επίλυση του προβλήματος.

Οι μονεταριστές πιστεύουν πως η λύση είναι ο έλεγχος του ρυθμού αύξησης της προσφοράς του χρήματος χωρίς όμως να προσδιορίζουν τον τύπο της προσφοράς. Επίσης δεν λαμβάνει υπόψιν την παρατήρηση των Κεντρικών Τραπεζών που θεωρεί δύσκολο τον ορισμό ενός συγκεκριμένου ρυθμού αύξησης προσφοράς χρήματος καθιστώντας την θεωρία αυτή δυσλειτουργική.

v Αυστριακή Σχολή:

Θεωρεί ότι οι επιχειρηματίες ξεγελιούνται από κρατικής προέλευσης αυξήσεις στην παροχή χρήματος.

Π.χ. Η Κεντρική Τράπεζα φουσκώνει την προσφορά χρήματος . Επακόλουθο αυτής είναι η πτώση του πραγματικού επιτοκίου αφού πλέον τα κεφάλαια για δανεισμό είναι περισσότερα. Όσο το επιτόκιο πέφτει τόσο οι επιχειρηματίες δανείζονται , αναλαμβάνοντας όλο και περισσότερο μακροπρόθεσμα και φιλόδοξα σχέδια μέχρις ότου αυτά παύσουν να μπορούν να διατηρηθούν δημιουργώντας ζημιά αντί για κέρδος και τότε η φούσκα αυτή γίνεται κρίση.

Ένα εξαιρετικό παράδειγμα της αυστριακής θεωρίας είναι η πρόσφατη Φούσκα των Ακινήτων

Το 2001-2004 στις ΗΠΑ, η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ ήταν χαλαρή ως προς την πίστωση τα ονομαστικά επιτόκια κινούντο σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα δημιουργώντας την γνωστή σε όλους Στεγαστική Φούσκα

Ο κόσμος δανειζόταν πολύ περισσότερο από ότι έπρεπε και μπορούσε να διαχειριστεί πιστεύοντας στις καλές συνθήκες με τα χαμηλά επιτόκια στα ενυπόθηκα δάνεια, την προσιτή διαθεσιμότητα πίστωσης , οδηγώντας σε αυξήσεις των τιμών των ακινήτων πιστεύοντας πως η ουτοπική αυτή κατάσταση θα κρατούσε για πάντα.

Όπως ήταν αναμενόμενο, η φούσκα αυτή κάποια στιγμή έσκασε και οι τάσεις αντιστράφηκαν αποδεικνύοντας πως πολλές από τις επιχειρηματικές αποφάσεις που είχαν ληφθεί κατά την περίοδο αυτή ήταν λανθασμένες.

Ένα ακόμη παράδειγμα που εξηγείται βάσει του επιχειρήματος αυτού είναι αυτό της Μεγάλης Ύφεσης της δεκαετίας του '20 . Φυσικά το παράδειγμα αυτό αναλύεται με πολύ διαφορετικούς τρόπους από τους Αυστριακούς και τους Κεϋνσιανούς.

Κατά τους Κεϋνσιανούς και τους Μονεταριστές υπήρξε μία αρνητική περίοδος μεταξύ 1929 και 1932 κατά την οποία αν είχε επιτευχθεί ο έλεγχος της μειούμενης συνολικής ζήτησης, θα είχαμε μια πιο ισχυρή οικονομία.

Κατά τους Αυστριακούς στην δεκαετία του '20 υπήρχε χαλαρότητα ως προς την πιστωτική επέκταση. Έτσι οι επιχειρηματίες ανέλαβαν μεγαλόπνοα σχέδια και από την στιγμή που τα έθεσαν σε εφαρμογή, που για τους αυστριακούς θεωρείται ότι από το σημείο αυτό δεν μπορείς να κάνεις πίσω, πολλές από αυτές τις επενδυτικές κινήσεις αποδειχθήκαν εσφαλμένες.

Οι υποστηρικτές της Αυστριακής Σχολής προτείνουν εντελώς διαφορετικούς τρόπους αντιμετώπισης του προβλήματος σε σχέση με τους Κεϋνσιανούς και τους Μονεταριστές.

Υποστηρίζουν την ύπαρξη κάποιου νομισματικού κανόνα είτε αυτός εφαρμόζεται με την μορφή κάποιου κανόνα χρυσού είτε με κάποια νομισματική πολιτική προκειμένου οι επιχειρηματίες να μην ξεγελιούνται εύκολα και να ξέρουν τι να περιμένουν.

Διαχρονικά η θεωρία αυτή βρίσκει εφαρμογή αφού δεν είναι λίγες οι φορές που κρίσης οικονομιών συνδέθηκαν με χαλαρή πιστωτική πολιτική.

Παρά το γεγονός αυτό η προσέγγιση αυτή θα μπορούσε να χαρακτηριστεί αφελείς αφού θεωρεί ότι οι επιχειρηματίες είναι παρορμητικοί και βασίζονται τις επενδυτικές τους αποφάσεις αποκλειστικά και μόνο στο χαμηλό επιτόκιο δανεισμού, κάτι το οποίο δεν ισχύει αφού στην πραγματικότητα για την ανάληψη ενός επενδυτικού έργου χρησιμοποιούν ειδικές μεθόδους αποτίμησης (Μέθοδος Καθαρής Παρούσας Αξίας, Μέθοδος εσωτερικού βαθμού απόδοσης κ.λπ.)

Επίσης στην οικονομική ιστορία συναντάμε περιπτώσεις όπου η κρίση οφείλεται στο φαινόμενο της οικονομικής συρρίκνωσης. Στις περιπτώσεις αυτές η Αυστριακή Θεωρία δεν μπορεί καν να εφαρμοσθεί. (Βλ Παράρτημα, Πίνακας 1.4.)

✓ Η Θεωρία των Πραγματικών Οικονομικών Κύκλων(RBC):

Η θεωρία που διατυπώθηκε από τους Kydland και Prescott αποτελεί την πιο διαδεδομένη και την συχνότερα εφαρμοσμένη θεωρία οικονομικών κύκλων.

Κατά την θεωρία αυτή οι οικονομικοί κύκλοι προκαλούνται κυρίως από κάποιες **πραγματικές διαταραχές (σοκ)** που διακρίνονται σε:

- § Διαταραχές στην συνάρτηση παραγωγής ή όπως είναι ευρέως γνωστές διαταραχές παραγωγικότητας

- § Διαταραχές Εργατικού Δυναμικού
- § Διαταραχές Δημοσίων Δαπανών
- § Διαταραχές Καταναλωτικών Αποφάσεων

Η πιο σημαντική κατηγορία διαταραχής αποτελεί η διαταραχή παραγωγικότητας, η οποία προκαλείτε από :

- § Ανάπτυξη Καινοτομιών (νέων προϊόντων, νέων μεθόδων παραγωγής και νέων τεχνικών διοίκησης)
- § Αλλαγές στην ποιότητα του συντελεστή Κεφαλαίου ή του συντελεστή της Εργασίας.
- § Αλλαγές στις Διαθέσιμες Πρώτες Ύλες και Πηγές Ενέργειας
- § Ασυνήθιστες Μεταβολές του Καιρού και Φυσικές καταστροφές.
- § Αλλαγές του Πλαισίου Λειτουργίας των Επιχειρήσεων που επηρεάζουν την παραγωγή.

Σύμφωνα με την θεωρία RBC, σε περιόδους ανόδου παρατηρούνται ευεργετικά σοκ ενώ σε περιόδους καθόδου, δυσμενή αντιστοίχως.

Παραδείγματα που κάνουν την θεωρία αυτή πιο αντιληπτή είναι :

- i. Η αυθαίρετη αύξηση των τιμών του πετρελαίου από τον ΟΠΕΚ που είχε ως απότοκο την μείωση της παράγωγης και κατ' επέκταση την μείωση της δαπάνης της πλειονότητας των επιχειρήσεων. (Αλλαγές στις Διαθέσιμες Πηγές Ενέργειας)
- ii. Ο σεισμός και το τσουνάμι στην Ιαπωνία το 2011, που προκάλεσε τον θάνατο 15.891 ανθρώπων, την καταστροφή περιουσιών(υπολογίζεται ότι 1.160.000 σπίτια ζημιώθηκαν ή καταστράφηκαν) και εν γένει την μείωση του πλούτου (υπολογίζεται ότι η Ιαπωνική οικονομία έχασε 14,5 με 34,6 δις δολάρια) δημιουργώντας ανισορροπία στην αγορά αναγκάζοντας την Ιαπωνική Κεντρική Τράπεζα να μοιράσει 15 τρις Γεν δηλαδή 183 δις δολάρια στο τραπεζικό σύστημα στις 14 Μαρτίου. Στην Παγκόσμια Οικονομία υπολογίζεται πως κόστισε περίπου 235 δις δολάρια καθιστώντας την πιο κοστοβόρα φυσική καταστροφή. (Φυσικές Καταστροφές)

Η θεωρία των οικονομικών κύκλων γίνεται αποδεκτή στο μεγάλο ποσοστό του **90%** των περιπτώσεων αφού συμπεριλαμβάνει σημαντικές παραδοχές που την καθιστούν ορθολογική και ευρέως αποδεκτή.

Οι παραδοχές αυτές είναι :

1. Αν η οικονομία δέχεται αέναες διαταραχές παραγωγικότητας, προβλέπονται και συνεχείς διακυμάνσεις επ' αόριστο.\
2. Η απασχόληση, οι πραγματικοί μισθοί και η μέση παραγωγικότητα κινούνται προκυκλικά.
3. Υπάρχει και ποσοτική προσέγγιση μέτρησης της περιόδου των κύκλων με το “Κατάλοιπο του Solow” και υπολογίζεται με τον τύπο $A = \frac{r}{N^{1-\alpha}K^{\alpha}}$

Το μοναδικό προβληματικό σημείο στην Θεωρία των Πραγματικών Οικονομικών Κύκλων (RBC) είναι το γεγονός ότι πολλές φορές είναι δύσκολο να εντοπίσουμε το σοκ που προκάλεσε την μεταβολή της οικονομικής καταστάσεως.

Εν κατακλείδι πρέπει να σημειωθεί ότι εμπειρικά έχει παρατηρηθεί ότι οι χειρότερες και μεγαλύτερης διάρκειας υφέσεις είναι αυτές που συνδυάζουν τα χαρακτηριστικά της RBC και της Κεϋνσιανής Θεωρίας.

Δύο εξαιρετικά σημαντικά μακροοικονομικά μεγέθη των οποίων οι τιμές μεταβάλλονται κατά την διάρκεια των οικονομικών κύκλων είναι η ανεργία και ο πληθωρισμός.

Τα δύο αυτά μεγέθη έχουν αποτελούν διαχρονικά δυσεπίλυτα και ευαίσθητα πολιτικά προβλήματα λόγω των εκτεταμένων μακροοικονομικών και μικροοικονομικών τους επιπτώσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

Πληθωρισμός

Ο Πληθωρισμός

2.1. Εισαγωγή

Ο πληθωρισμός είναι η **τάση για αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών**. Φυσικά καθημερινά τιμές προϊόντων αυξομειώνονται ωστόσο τότε δεν μπορούμε να μιλήσουμε για πληθωρισμό. Πολλές φορές οι άνθρωποι συγχέουν τις μεταβολές των ονομαστικών τιμών με εκείνες των πραγματικών. Τότε οι οικονομολόγοι μιλούν για **Πληθωριστική Ψευδαίσθηση**.

Πληθωρισμός είναι η γενική αύξηση των τιμών του συνόλου των αγαθών που προκαλεί μείωση της αξίας του νομίσματος.

Ο πληθωρισμός σαν οικονομικό μέγεθος απασχολεί πολύ τους οικονομικούς αναλυτές καθώς αποτελεί ένα δυσεπίλυτο πρόβλημα των οικονομιών.

Σαν φαινόμενο είναι ιδιαίτερα σημαντικό αφού οι επιδράσεις του δεν περιορίζονται σε οικονομικό μόνο επίπεδο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της δύναμης του πληθωρισμού είναι αυτό της Γερμανίας μετά τον Α' Παγκόσμιο. Στις αρχές του 1921, στην Γερμανική οικονομία, παρατηρήθηκε το φαινόμενο του υπερπληθωρισμού προκαλώντας εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες στον Γερμανικό λαό. Αποτόκο αυτού θεωρήθηκε η άνοδος του Εθνικοσοσιαλισμού και κατ' επέκταση του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Κατά την κοινή γνώμη, ο πληθωρισμός είναι το φαινόμενο αυτό που μειώνει τους μισθούς. Αυτό πρόκειται για μία λανθασμένη αντίληψη αφού στην πραγματικότητα ο πληθωρισμός από μόνος του δεν έχει την ικανότητα να μειώσει τους μισθούς αφού επί της ουσίας δεν ακουμπάει τους πραγματικούς μισθούς, αν οι ονομαστικοί μισθοί αυξάνονται σε ποσοστό ίσο ή μεγαλύτερο από τον ρυθμό πληθωρισμού. Αυτό που προκαλεί ο πληθωρισμός είναι οι μεταβολές στα ονομαστικά επιτόκια που με την σειρά τους προκαλούν μείωση των ταμειακών διαθεσίμων, Προκειμένου η μείωση αυτή να περιοριστεί ο κάτοχος των ταμειακών διαθεσίμων θα πρέπει ανά τακτά χρονικά διαστήματα να κάνει ανάληψη των χρημάτων του (παλιότερα πηγαίνοντας συχνά στα ταμεία των τραπεζών). Για αυτό τον λόγο το κόστος αυτό του πληθωρισμού ονομάστηκε “κόστος σόλας”.

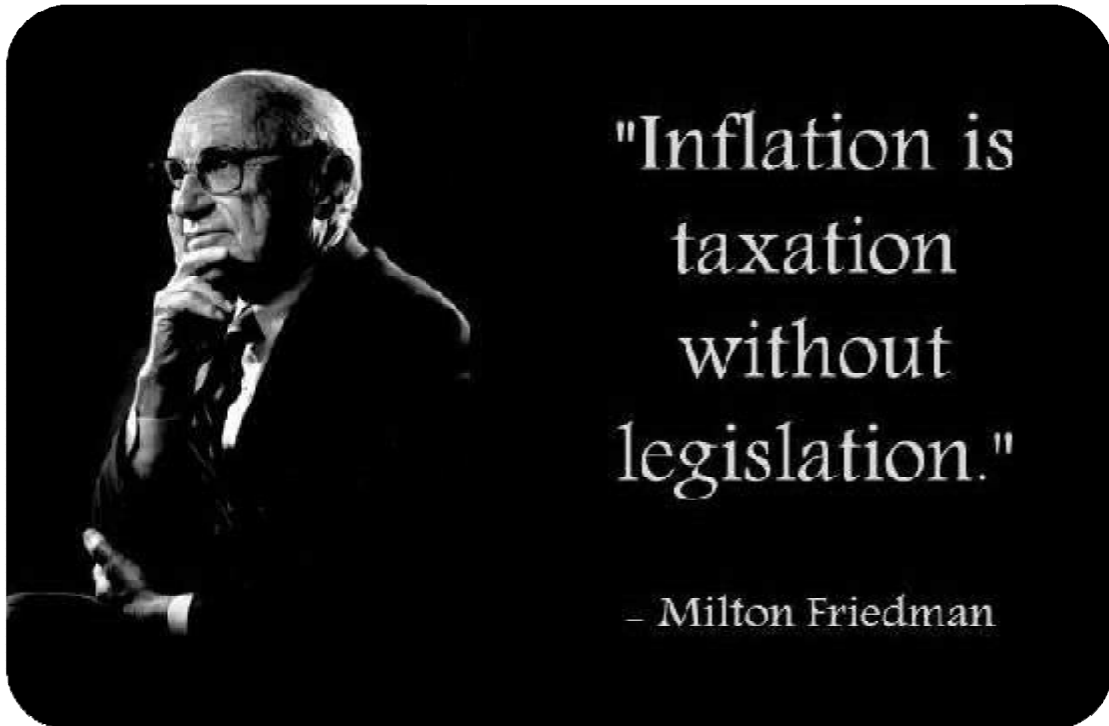
Ένα ακόμη σημαντικό πρόβλημα που δημιουργεί ο πληθωρισμός είναι οι διακυμάνσεις στα επίπεδα τιμών είτε διαχρονικά στην ίδια χώρα είτε μεταξύ διαφορετικών χωρών.

Σε διαχρονικό επίπεδο, προκειμένου οι επιχειρηματίες να γλιτώσουν το κόστος που προκαλεί η αλλαγή των καταλόγων λόγω αναπροσαρμογής των τιμών στον πληθωρισμού, το λεγόμενο “κόστος καταλόγου”, διατηρούν τις ονομαστικές τους τιμές σταθερές αυξάνοντας έτσι την διακύμανση μεταξύ των σχετικών τιμών.

Σε επίπεδο διακύμανσης των τιμών μεταξύ διαφορετικών χωρών, ο πληθωρισμός δημιουργεί μείωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας στην οποία εμφανίζεται ο πληθωρισμός.

Σύμφωνα με τον M. FRIEDMAN ,ο πληθωρισμός είναι μια μορφή φορολογίας που επιβάλλεται χωρίς νόμο.

2.2. Μέτρηση Πληθωρισμού

Η μέτρηση του γίνεται με σταθμισμένους μέσους όρους χιλιάδων αγαθών που ονομάζονται **δείκτες τιμών**.

Οι συνηθέστεροι είναι:

- ✓ **Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΚΤ):** Αποτελεί τον σταθμικό μέσο όρων διάφορων προϊόντων που βρίσκονται στο υποθετικό “καλάθι του καταναλωτή”. Το καλάθι αυτό περιλαμβάνει είδη καθημερινής χρήσης (ζάχαρη, ψωμί, εφημερίδα κλπ), διαρκή αγαθά (είδη ένδυσης, ηλεκτρικά είδη, ηλεκτρονικοί υπολογιστές κλπ) και υπηρεσίες (ασφάλειες, ενοίκια κλπ) Μέσω του δείκτη αυτού μπορούμε και συσχετίζουμε το κόστος κτήσης του καλάθιού αυτού σήμερα με αυτού του έτους βάσης. (Βλ. Παράρτημα , Πίνακας 1.1)
- ✓ **Αποπληθωριστής του Α.Εγχ.Π.:** Αποτελεί τον λόγο ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟ Α.Εγχ.Π / ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ Α.Εγχ.Π. και υπολογίζει την τρέχουσα αξία των προϊόντων που περιλαμβάνει το Α.Εγχ.Π. σε σχέση με την αξία αυτών στο έτος βάσης.
- ✓ **Ρυθμός Πληθωρισμού:** Είναι η ποσοστιαία μεταβολή του δείκτη τιμών μέσα σε μια χρονική περίοδο.
- ✓ **Δείκτης Τιμών Ειδών Χονδρικής (Δ.Τ.Χ.Π.):** Λειτουργεί όπως ο ΔΚΤ, με διαφορετική όμως σύνθεση καλάθιού αφού πλέον οι τιμές υπολογίζονται στο επίπεδο του χονδρεμπορίου.

2.3. Κατηγορίες Πληθωρισμού

Ο πληθωρισμός όντας ένα αντικείμενο μελέτης για πολλές δεκαετίες έχει κατηγοριοποιηθεί ποικιλοτρόπως βάσει διάφορων χαρακτηριστικών του. Παρακάτω παρουσιάζονται οι σημαντικότερες διακρίσεις του πληθωρισμού.

Ανάλογα με το μέγεθος της μεταβολής του:

Χαμηλός (ή Έρπων) Πληθωρισμός: Ένας ρυθμός πληθωρισμού της τάξεως 4-5%, που μπορεί να οφείλεται π.χ. σε τεχνολογικές βελτιώσεις, όχι μόνο δεν είναι ζημιογόνος για την οικονομία αλλά θεωρείται ικανός να παρουσιάσει θετικά αποτελέσματα στην οικονομία.

Καλπάζων Πληθωρισμός: Συνήθως ο πληθωρισμός χαρακτηρίζεται καλπάζων, όταν ο ρυθμός πληθωρισμού αγγίζει διψήφια ή ακόμα και τριψήφια νούμερα. Απότοκα του, σε περίπτωση που αυτά τα επίπεδα του δείκτη δεν αποτελέσουν παροδικό φαινόμενο, είναι πολύ σοβαρά όπως η απαξίωση του νομίσματος, έλλειψη χρηματικών κεφαλαίων στις χρηματοπιστωτικές αγορές κ.λπ.

Υπερπληθωρισμός: Για πολλούς οικονομολόγους το φαινόμενο αυτό ισοδυναμεί με την παράλυση της οικονομίας όπου ο ρυθμός πληθωρισμού μπορεί να υπερβαίνει και το 1% ημερησίως. Ο υπερβολικά ταχύς ρυθμός πληθωρισμού έχει εξαιρετικά δυσμενή αποτελέσματα στην οικονομία μιας χώρας με πιο σημαντικό αυτό της πλήρους απαξίωσης του χρήματος οδηγώντας στο αρχέγονο φαινόμενο του αντιπραγματισμού.

Ανάλογα με την δυνατότητα εξουδετέρωσης των πληθωριστικών πιέσεων

- ✓ Εμφανής Πληθωρισμός
- ✓ Αφανής Πληθωρισμός

Ανάλογα με το κατά πόσο είναι αναμενόμενος :

- ✓ Προσδοκώμενος
- ✓ Μη προσδοκώμενος

2.4. Αίτια Πληθωρισμού

Κατά την οικονομική θεωρία δύο είναι οι δυνάμεις που καθορίζουν τις τιμές των προϊόντων:

- Û Η Ζήτηση
- Û Η Προσφορά

Εν τούτοις τα αίτια στα οποία οφείλεται ο πληθωρισμός και πιο συγκεκριμένα τα αίτια που προκαλούν αρχικά αυτή την μεταβολή των τιμών εντοπίζονται είτε στη ζήτηση είτε στην προσφορά.

Έτσι ο πληθωρισμός ανάλογα με τα αίτια που τον προκαλούν χωρίζεται σε δύο βασικές κατηγορίες :

✓ Πληθωρισμός Ζήτησης

✓ **Πληθωρισμός Κόστους** (είναι ο πληθωρισμός του οποίου τα αίτια εντοπίζονται στην πλευρά της προσφοράς)

Πληθωρισμός Ζήτησης

Η μορφή αυτή του πληθωρισμού εμφανίζεται σε περιόδους έντονης οικονομικής δραστηριότητας. Κατά την εμφάνιση του έχουμε μια ταυτόχρονη αύξηση τιμών και προϊόντος.

Ο πληθωρισμός αυτός δημιουργείται λόγω της αδυναμίας της προσφοράς να προσαρμοστεί άμεσα στην αύξηση της συνολικής ζήτησης προκαλώντας αύξηση των τιμών και των αγαθών.

Χαρακτηριστικό αυτής της μορφής του πληθωρισμού είναι ότι, χωρίς κάποια περαιτέρω μεταβολή από την πλευρά της ζήτησης ή της προσφοράς, έχει την τάση να ρυθμίζεται μέσω του μηχανισμού ισορροπίας προσφοράς και ζήτησης

Ο πλέον εμφανής παράγοντας πληθωρισμού ζήτησης είναι η επεκτατική οικονομική πολιτική, η οποία συνήθως εμφανίζεται είτε με την μορφή της επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής είτε με την μορφή της επεκτατικής νομισματικής πολιτικής.

Με την επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, οι πληθωριστικές πιέσεις τροφοδοτούνται από την αύξηση των δημοσίων δαπανών, των οποίων η χρηματοδότηση αυξάνει το δημόσιο χρέος και κατ' επέκταση οδηγεί σε αύξηση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων.

Επιπροσθέτως, ένα ακόμη αίτιο του πληθωρισμού ζήτησης θεωρείται η μείωση της φορολογίας.

Και στις δύο περιπτώσεις, η επεκτατική δημοσιονομική πολιτική οδηγεί σε αύξηση της ζήτησης προκαλώντας την προς τα δεξιά μετακίνηση της IS.

Η επεκτατική νομισματική πολιτική αναφέρεται ουσιαστικά στην αύξηση της προσφοράς του χρήματος. Ενίσχυση της ενεργού ζήτησης θα υπάρξει με χρηματοδότηση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και την έκδοση τίτλων του δημοσίου για αγορά από την Κεντρική Τράπεζα.

Άλλοι παράγοντες που θεωρείται ότι συνδέονται με την εμφάνιση πληθωρισμού ζήτησης είναι:

- ✚ Η ύπαρξη θετικών προσδοκιών τόσο για τους επιχειρηματικούς κλάδους όσο και για τον δημόσιο τομέα.
- ✚ Η επιβάρυνση του εμπορικού ισοζυγίου ως απότοκο της μείωσης της

- ανταγωνιστικότητας.
- ✚ Οι γενικότερες συνθήκες ανάπτυξης ανά τον κόσμο.

Πληθωρισμός Κόστους

Ο πληθωρισμός κόστους εμφανίζεται σε περιόδους οικονομικής κάμψης.

Ο πληθωρισμός κόστους ουσιαστικά αναφέρεται στην παράλληλη αύξηση των τιμών και μείωση ή στασιμότητα του προϊόντος.

Η μορφή του πληθωρισμού είναι αποτέλεσμα της ατελούς λειτουργίας του μηχανισμού της αγοράς (αγαθών και εργασίας) και προκύπτει από την αύξηση του κόστους παραγωγής.

“Ο σύγχρονος πληθωρισμός (πληθωρισμός κόστους) συνίσταται στην κοινωνική διαμάχη για τη διανομή του εθνικού εισοδήματος σε επίμονες προσπάθειες πολλών κοινωνικών ομάδων να αυξήσουν την κατανάλωση τους πιο γρήγορα από όσο συμβιβάζονται οι άλλες ομάδες ή η μακροοικονομική σταθερότητα με επίμονα διαδοχικά άλματα του επιπέδου των τιμών και σπειροειδή ανέλιξη τιμών - μισθών (μισθών - μισθών)” - POSNER, 1973

Όπως φαίνεται και από την διατύπωση του Posner, ο πληθωρισμός κόστους οφείλεται σε πιέσεις των ομάδων του εσωτερικού περιβάλλοντος της επιχείρησης που αποσκοπούν στην μέγιστη δυνατή βελτίωση του περιθωρίου ωφέλειας τους.

Παραδείγματος χάριν, έχει παρατηρηθεί το ανορθόδοξο σε περιόδους υποτονικής οικονομικής δραστηριότητας σε συγκεκριμένους κλάδους να υπάρχει αύξηση μισθών. Αυτό αποτελεί μετενέργεια της ύπαρξης ισχυρών συνδικάτων στον συγκεκριμένο κλάδο.

Εν συνεχεία, οι επιχειρήσεις με μονοπωλιακή ή οιονεί μονοπωλιακή δύναμη μπορούν και μετακυλούν την αύξηση αυτή του εργατικού κόστους μέσω του μηχανισμού της κοστολόγησης στις τιμές των προϊόντων.

Η φύση συνήθως των προϊόντων αυτών δεν αφήνει ανεπηρέαστους και άλλους επιχειρηματικούς κλάδους οι οποίοι οδηγούνται με την σειρά τους σε αύξηση των τιμών των αγαθών τους όχι γιατί αύξησαν τα εργατικά τους κόστη αλλά γιατί αυξήθηκε η τιμή μίας πρώτης ύλης τους.

Ο Wiles P. Το 1973 διατυπώνει την παρακάτω θέση που μέχρι και σήμερα βρίσκει πολλούς υποστηρικτές

“ Η βασική λειτουργία του συστήματος των τιμών αποτελεί όχι η κατανομή των πόρων αλλά η κάλυψη του κόστους.”

“ Το εργατικό κόστος που είναι κατά πολύ το πιο σημαντικό συστατικό του συνολικού κόστους, προσδιορίζεται κατά βάση όχι από τις δυνάμεις της αγοράς αλλά από την ιδιοτροπία και την φαντασία των εργατικών στελεχών”

Το φαινόμενο του πληθωρισμού κόστους όμως δύναται να προκληθεί και από μία αύξηση των τιμών των πρώτων υλών, των καυσίμων ή της ενέργεια, απόφυση είτε της μείωσης της προσφοράς εξαιτίας εξωγενών παραγόντων π.χ. Πόλεμος σε

πετρελαιοπαραγωγικές χώρες, είτε σε αυθαίρετες τιμολογιακές μεταβολές μονοπωλιακών και οιονεί μονοπωλιακών επιχειρήσεων που αποσκοπούν στην αύξηση του περιθωρίου κέρδους τους (Σε αυτή την περίπτωση ο πληθωρισμός ονομάζεται “*πληθωρισμός ποσοσטיαίων ανατιμήσεων*”)

Η αύξηση του πληθωρισμού στην Ελλάδα το 1960 εξαιτίας **της αύξησης της τιμής του πετρελαίου από τον ΟΠΕΚ** πρόκειται για ένα εξαιρετικά χαρακτηριστικό παράδειγμα πληθωρισμού κόστους λόγω αύξησης των τιμών των καυσίμων .

Η αύξηση αυτή ανάγκασε το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων να αυξήσουν τις τιμές τους προκειμένου να μετακυλήσουν την αύξηση του κόστους παραγωγής που προκλήθηκε από την αύξηση της τιμής των καυσίμων.

2.5. Στασιμοπληθωρισμός

Σε παλαιότερες περιόδους ο πληθωρισμός και η ανεργία ήταν φαινόμενα που δεν μπορούσαν να παρατηρηθούν ταυτόχρονα.

Δηλαδή, όσο περισσότεροι άνεργοι υπήρχαν, τόσο λιγότερη ήταν ανοδική πίεση στους μισθούς και στις τιμές.

Αντίθετα, όταν η ανεργία μειωνόταν και η αγορά εργασίας γινόταν ιδιαίτερα *σφιχτή* (εμφανίζεται δηλαδή έλλειψη ή στενότητα παραγωγικών συντελεστών), τότε είναι πιθανή η αύξηση τόσο των αμοιβών όσο και των τιμών.

Στις Η.Π.Α., 1970, παρατηρήθηκε για πρώτη φορά το φαινόμενο της συνύπαρξης πληθωρισμού και ανεργίας.

Το φαινόμενο αυτό ονομάστηκε **στασιμοπληθωρισμός**, γιατί παρατηρήθηκε ταυτόχρονα πληθωρισμός και ανεργία λόγω του ότι η οικονομία βρισκόταν σε κατάσταση **στασιμότητας**.

Αυτό προκάλεσε μεγάλη αμηχανία στους διαμορφωτές της οικονομικής πολιτικής αφού τα κενσσιανά οικονομικά μοντέλα δεν προέβλεπαν τη δυνατότητα να ανεβαίνουν ταυτόχρονα η ανεργία και ο πληθωρισμός.

Πιο συγκεκριμένα, το 1970 η Αμερική εισήλθε στην φάση της ύφεσης όπου και η ανεργία εκτοξεύτηκε στα εξωφρενικά για την εποχή επίπεδα του 6% ενώ ο πληθωρισμός εμφανιζόταν με ετήσιο ρυθμό περίπου 5,7% .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

Ανεργία

Ανεργία

3.1.Εισαγωγή

« Οι περισσότερες οικονομίες, τις περισσότερες φορές, δεν θα επιτύγχαναν μια ισόρροπη τροχιά. Η ιστορία των καπιταλιστικών οικονομιών θα πρέπει να είναι μια εναλλαγή μακροχρόνιων περιόδων επιδείνωσης της ανεργίας και μακροχρόνιων περιόδων αυξανόμενης έλλειψης εργασίας.» **ROBERT SOLOW**

Η ανεργία αποτελεί ένα σημαντικό οικονομικό μέγεθος που έχει διαχρονικά απασχολήσει όχι μόνο όσους διαμορφώνουν την οικονομική πολιτική αλλά και την κοινωνία ολόκληρη.

Τα τελευταία χρόνια εξαιτίας της διεθνούς οικονομικής κρίσης το μέγεθος αυτό έχει μετατραπεί σε έναν δυσεπίλυτο γρίφο. Σαν φαινόμενο αποτελεί τροχοπέδη για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

Στο μυαλό των περισσοτέρων άνεργος είναι ο άνθρωπος που δεν έχει δουλειά. Όμως αυτή είναι μία λάθος κοινωνική αντίληψη που έχει επικρατήσει μετά από μια απλοποίηση του ορισμού της.

Φυσικά, άνεργος είναι το άτομο που δεν έχει δουλειά αλλά θα πρέπει να συνοδεύεται και από άλλα δύο εξαιρετικά σημαντικά χαρακτηριστικά:

Ύ Ένας άνθρωπος που πάσχει από μία σοβαρή ανίατη ασθένεια και λόγω αυτής μπορεί να θεωρηθεί άνεργος; Ένας παππούς 96 ετών που δεν μπορεί να δουλέψει λόγω της εξάντλησης που νιώθει, μπορεί να θεωρηθεί άνεργος; Κανένας από τους παραπάνω δεν μπορεί να θεωρηθεί άνεργος αφού κανένας από αυτούς δεν είναι ικανός για εργασία. Άρα το ένα στοιχείο είναι **ΙΚΑΝΟΣ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ**. Σύμφωνα με τις διατάξεις του αστικού κώδικα ικανό για εργασία θεωρείται το άτομο που έχει συμπληρώσει το 18 έτος της ηλικίας του ή είναι ανήλικο με γονική άδεια και ειδικές συνθήκες εργασίας ή πρόκειται για έγγαμο ανήλικο. Επίσης αναφέρεται ότι ικανά για εργασία δεν θεωρούνται και τα άτομα που χρήζουν δικαστικού συμπαράστατη.

Ύ Το δεύτερο σημαντικό στοιχείο είναι το άτομο να θεωρείται **ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ** την δεδομένη χρονική στιγμή και υπό τις ισχύουσες στην αγορά συνθήκες. Ένας φοιτητής που δεν έχει δουλειά μπορεί να θεωρηθεί άνεργος; Ένας επιστήμονας που δεν εργάζεται επειδή ψάχνει μία θέση αντίστοιχη των γνώσεων του; Ένα πρώην διευθυντικό τραπεζικό στέλεχος που ψάχνει μια αντίστοιχη με την προηγούμενη θέση; Κανένας από τους ανωτέρω δεν μπορεί να θεωρηθεί άνεργος αφού δεν είναι διαθέσιμοι για εργασία την δεδομένη στιγμή και με τις ισχύουσες εργασιακές συνθήκες (μισθός, ωράριο, αντικείμενο απασχόλησης, θέση) κλπ.

Το σύνολο των ατόμων που πληρούν τα κριτήρια αυτά σε μία χώρα ονομάζεται **ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ** μίας χώρας.

Η Ελληνική Στατιστική Εταιρία είναι αυτή που διεξάγει έρευνες μηνιαίως βάσει ερωτηματολογίου σε μεγάλο αριθμό νοικοκυριών με τυχαία επιλογή και ύστερα τους κατηγοριοποιεί σε:

- ✓ Εργαζόμενους
- ✓ Ανέργους
- ✓ Εκτός εργατικού Δυναμικού

Η ανεργία μετράται ως το ποσοστό των ανέργων στο σύνολο του εργατικού δυναμικού.(βλ Παράρτημα, Παράδειγμα 1.2)

$$\text{Ποσοστό Ανεργίας} = \frac{\text{Αριθμός Ανέργων}}{\text{Εργατικό Δυναμικό}} \times 100\%$$

Ωστόσο η μέτρηση του αριθμητή δεν είναι εύκολη.

Οι τρεις κύριες δυσκολίες που ανακύπτουν στον υπολογισμό των ανέργων είναι:

- i. Η Δυσκολία Διαχωρισμού Ανέργου και Ατόμου εκτός Εργατικής Δύναμης.
- ii. Το φαινόμενο του ΑΠΟΘΑΡΡΥΜΕΝΟΥ ΕΡΓΑΤΗ: Πρόκειται για περιπτώσεις όπου τα άτομα έχουν μείνει για ένα αρκετά μεγάλο διάστημα εκτός αγοράς εργασίας παρά τις προσπάθειές τους και έχουν αποθαρρυνθεί δηλώνοντας τους εαυτούς τους ως εκτός εργατικού δυναμικού και όχι ως ανέργους.
- iii. Όταν οι άνεργοι μετριούνται ως οι αιτούντες προνομιακών επιδομάτων, ο αριθμός είναι εξαιρετικά ευαίσθητος στις εκάστοτε μεταβολές των κριτηρίων λήψης του επιδόματος.

“Γενικά, τα περισσότερα διαστήματα εργασίας είναι βραχυχρόνια και η μεγαλύτερη ανεργία που παρατηρείται σε οποιοδήποτε χρονικό διάστημα είναι μακροχρόνια.”

Gregory N. Mankiw , Mark P. Taylor

3.2.Είδη Ανεργίας

Η ανεργία μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σε 4 κατηγορίες

Ανεργία Τριβής: Είναι η ανεργία που προκαλείται από την αδυναμία των ατόμων που αναζητούν εργασία να εντοπίσουν τις κενές θέσεις εργασίας στις επιχειρήσεις είτε αυτοί είναι νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας είτε άτομα που επιθυμούν να βρουν μια καλύτερων προδιαγραφών θέση σε σχέση με την προηγούμενη εργασία τους. Η μη ικανότητα εντοπισμού των θέσεων μπορεί να οφείλεται σε ένα προβληματικό σύστημα πληροφόρησης του εργατικού δυναμικού ή στην γεωγραφική απόσταση των αιτούντων για εργασία και των περιοχών με ζήτηση για αυτούς.

Διαρθρωτική/Δομική Ανεργία: Είναι η ανεργία που οφείλεται σε αντιστοιχία προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας. Αυτό προκαλείται από την άνθιση ορισμένων επιχειρηματικών κλάδων (π.χ. νανοτεχνολογίες) και την απαξίωση κάποιων άλλων (π.χ. Παραγωγή γραφομηχανών).

Εποχιακή ανεργία: Προσωρινή και μικρής διάρκειας ενεργεία που συνδέεται με την φύση της εργασίας και της μεταβολές στην ανάγκη της για εργατικό δυναμικό μέσα στο χρόνο π.χ. Τουριστικός κλάδος, αγροτικός κλάδος.

Κυκλική Ανεργία/ Κεϋνσιανή Ανεργία/ Ανεργία Ανεπαρκούς Ζήτησης: παρατηρείται σε περιόδους οικονομικής κάμψης. Προκαλείται από την αδυναμία απορρόφησης της προσφοράς του εργατικού δυναμικού λόγω μειωμένης ζήτησης. Ανάλογα με την διάρκεια ζωής του οικονομικού κύκλου μπορεί να χαρακτηριστεί είτε ως βραχυχρόνια είτε ως μακροχρόνια .

Κατηγοριοποιήσεις της ανεργίας μπορούν να γίνουν και ως προς:

- ◇ Δημογραφικά Χαρακτηριστικά
- ◇ Κοινωνικά Χαρακτηριστικά
- ◇ Εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά κ.λπ.

Σύμφωνα με την μονεταριστική θεώρηση, στην οικονομία υπάρχει ένα ποσοστό ενεργείας το οποίο δεν μπορεί να εξαληφθεί και έτσι απλά μετακινείται στην μακροχρόνια περίοδο, το ποσοστό αυτό ονόμασε ο Friedman, **ΦΥΣΙΚΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ**.

Ο όρος φυσικό ποσοστό ανεργίας δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί ότι εμπερικλείει το στοιχείο του επιθυμητού ή του σταθερού ποσοστού ανεργίας.

Στο Φυσικό Ποσοστό Ανεργίας συμπεριλαμβάνονται η δομική ανεργία και η ανεργία τριβής.

Η μέτρηση του δεν είναι δυνατή με οικονομετρικές μεθόδους όπως για άλλα οικονομετρικά μεγέθη όπως υποστήριξαν ο Staiger, Watson και Stock λόγω το μεγέθους του διαστήματος εμπιστοσύνης.

Ωστόσο πολλοί είναι οι οικονομολόγοι που υποστηρίζουν ότι το ποσοστό αυτό κυμαίνεται γύρω στο **4,5%**.

Σε σχέση με τις προηγούμενες δεκαετίες το Φυσικό Ποσοστό Ανεργίας έχει αυξηθεί σημαντικά. Αυτό οφείλεται στο γεγονός της **εισόδου των γυναικών στην αγορά εργασίας**, την καθιέρωση των κατώτερων μισθών / ωρομισθίων / ημερομισθίων όπως επίσης και της ραγδαίας τεχνολογικής προόδου. Επιπροσθέτως ,ένας ακόμη παράγοντας αύξησης του φυσικού ποσοστού ανεργίας είναι η αύξηση της παραγωγικότητας.

3.3.Συνέπειες της Ανεργίας

Οι μετενέργειες της ανεργίας είναι πολλές τόσο σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο οικονομίας.

Σε επίπεδο οικονομίας η ανεργία προκαλεί :

- ✓ Αύξηση των δαπανών για την καταβολή των επιδομάτων
- ✓ Μείωση των Φορολογικών Εσόδων
- ✓ Μείωση του Προϊόντος Πλήρους Απασχόλησης.
Νόμος του Okun: Σύμφωνα με τον κανόνα αυτόν κάθε μοναδιαία ποσοστιαία αύξηση της κυκλικής ανεργίας επιφέρει την διπλάσια ποσοστιαία μείωση του προϊόντος πλήρους απασχόλησης.

Σε επίπεδο ατόμου η ανεργία:

- ✓ Προκαλεί απώλεια εισοδήματος για τον άνεργο και την οικογένειά του.
- ✓ Μειώνει την κοινωνική του θέση και δημιουργεί προβλήματα αυτοσεβασμού του ανέργου.
- ✓ Γίνεται αιτία οικογενειακών τριβών.

Σε επίπεδο κοινωνίας η ανεργία:

- ✓ Πλήττει ολόκληρο το εργατικό δυναμικό, αλλά έχει παρατηρηθεί ότι πλήττει κυρίως τους νέους που μπαίνουν για πρώτη φορά στην αγορά εργασίας. Έτσι τους αποθαρρύνει να δημιουργήσουν οικογένεια και ανακύπτει ένα δυσάρεστο δημογραφικό πρόβλημα.

- ▼ Συνεπάγεται τεράστιο κοινωνικό κόστος γιατί έχει παρατηρηθεί ότι ενισχύει τα ποσοστά εγκληματικότητας, αλκοολισμού, ναρκωτικών και διαζυγίων.

3.4.Αντιμετώπιση της Ανεργίας

Η καταπολέμηση, δηλαδή η εξαφάνιση ή η μείωση, της ανεργίας είναι εξαιρετικά δύσκολη. Αυτό φαίνεται και από την εμπειρική παρατήρηση. Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες τα τελευταία δέκα χρόνια το ποσοστό ανεργίας υπερβαίνει το 10%. Στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, το ποσοστό ανεργίας τα τελευταία πέντε χρόνια είναι γύρω στο 28%, ενώ η ανεργία των νέων ξεπερνά το 50%.

Τα **μέτρα αντιμετώπισης** της ανεργίας χωρίζονται σε δύο βασικές κατηγορίες:

- A.** Μέτρα αύξησης της συνολικής ζήτησης και
- B.** Μέτρα επαγγελματικής κατάρτισης και επανεκπαίδευσης του εργατικού δυναμικού.

Τα μέτρα αύξησης της συνολικής ζήτησης είναι **δημοσιονομικά** και **νομισματικά**

Τα δημοσιονομικά μέτρα περιλαμβάνουν κυρίως αύξηση των δημοσίων δαπανών για δημόσια έργα και προώθηση μεγάλων επενδυτικών έργων.

Σκοπός αυτών των μέτρων είναι η άμεση αύξηση της απασχόλησης και του κύκλου εισοδημάτων.

Τα νομισματικά μέτρα αποσκοπούν στη μείωση των επιτοκίων, με σκοπό την ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων και εν συνεχεία την αύξηση της παραγωγής και της απασχόλησης.

Τα δημοσιονομικά και νομισματικά μέτρα αποσκοπούν στην αύξηση της συνολικής ζήτησης και, κατ' επέκταση, στη μείωση της ανεργίας που οφείλεται στην ανεπάρκεια της ζήτησης, δηλαδή της **κεϋνσιανής ανεργίας**.

Τα μέτρα επαγγελματικής κατάρτισης και επανεκπαίδευσης έχουν σκοπό να διευκολύνουν τους ανέργους στην απόκτηση επαγγελματικών γνώσεων και ειδικεύσεων, οι οποίες είναι απαραίτητες ή χρήσιμες, προκειμένου να απορροφηθούν στις ήδη υπάρχουσες κενές θέσεις εργασίας.

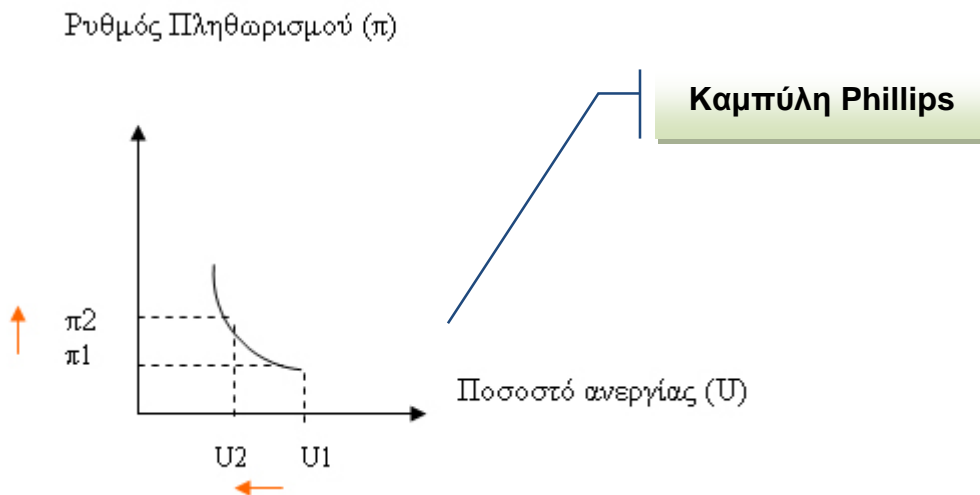
Είναι φανερό ότι τα μέτρα αυτά αποβλέπουν στη μείωση της **διαρθρωτικής ανεργίας**.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

Αντίστροφη Σχέση Πληθωρισμού-Ανεργίας

4. Αντίστροφη σχέση Πληθωρισμού και ανεργίας

Το 1958 ο βρετανός οικονομολόγος W.Phillips θέλοντας να αναλύσει την επίδραση της ανεργίας στους ονομαστικούς μισθούς παρατήρησε μια πολύ έντονη στατιστική αντισταθμιστική σχέση μεταξύ πληθωρισμού και ανεργίας.

Πρώτοι οι R. Solow και P. Samuelson ονόμασαν αυτή την θέση, Καμπύλη Phillips.

Robert Solow
Νόμπελ Οικονομίας
1987

Paul Samuelson

Νόμπελ Οικονομίας 1970

Τότε επικράτησε η άποψη ότι θα μπορούσαν οι υπεύθυνοι για την χάραξη της οικονομικής πολιτικής να βασιστούν σε αυτό το υπόδειγμα έτσι ώστε να βρουν σε πιο σημείο θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν οικονομικές τακτικές αύξησης της συνολικής ζήτησης ούτως ώστε η ανεργία να φτάσει εκείνο το ελάχιστο δυνατό σημείο μέχρι το οποίο ο πληθωρισμός δεν προκαλεί δυσαρέσκεια σε μακροχρόνιο επίπεδο.

Για της δεκαετίες '50 & '60 όπου η ανεργία της Μ. Βρετανίας σπάνια ξεπέρασε το 2,5% η θεωρία αυτή άνθισε και γνώρισε υποστηρικτές ακόμα και στις ΗΠΑ. Ωστόσο, η δεκαετία του '70 ήρθε να αποσταθεροποιήσει την θεωρία αυτή με παράλληλη αύξηση πληθωρισμού και ανεργίας σε τιμές πάνω του 10%. Αυτή ήταν και η κατάρρευση της σχέσης.

Milton Friedman

Νόμπελ Οικονομίας 1976

Οι πρώτοι που επιτέθηκαν στην συγκεκριμένη θεωρία ήταν οι οπαδοί της μονεταριστική θεωρίας Friedman και Phelps, οι οποίοι τονίζοντας το γεγονός ότι η οικονομική πολιτική θα πρέπει να λαμβάνει ως δεδομένο το Φυσικό Ποσοστό Ανεργίας το οποίο δεν έχει καμία είδους αναλογική σχέση με τον πληθωρισμό αλλά διαμορφώνεται από πραγματικούς παράγοντες όπως το κόστος εύρεσης εργασίας και οι ατέλειες στον μηχανισμό πληροφόρησης και στις αγορές αγαθών και εργασίας.

Το βασικό πρόβλημα της καμπύλης εστιάστηκε στο γεγονός ότι δεν είχε κάποιο μικροοικονομικό υπόβαθρο. Παρόλο που περιελάμβανε το στοιχείο των προσδοκιών δεν συμπεριελάμβαναν την ορθολογική προσδοκώμενη εκτίμηση των δεδομένων αυτών. Βασιζόμενη σε μια ad-hoc προσαρμογή των ονομαστικών μισθών, δεν ήταν συμβατή κατά κίνητρα.

Αυτό σημαίνει ότι βάσει της καμπύλης δεν μπορεί να χαραχθεί οικονομική πολιτική μακροχρόνια ενώ κάποιες φορές δείχνει να μην ευσταθεί ούτε στην βραχυχρόνια περίοδο (Το γεγονός αυτό έγινε αντιληπτό με τον στάσιμο υψηλό πληθωρισμό στα μέσα της δεκαετίας του '70).

Έτσι, οι Friedman και Phelps επέκτειναν τον ορισμό της καμπύλης, δημιουργώντας την **Διευρυμένη Καμπύλη Phillips**, η οποία δείχνει την σχέση πληθωρισμού - ανεργίας για δεδομένο προσδοκώμενο πληθωρισμό και φυσικό ποσοστό ανεργίας.

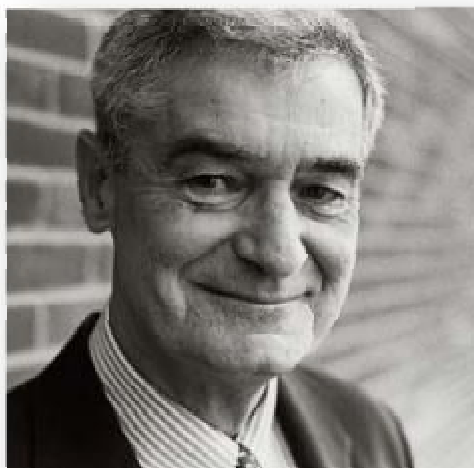

Υποστήριξαν δηλαδή ότι η αντίστροφη σχέση ισχύει μεταξύ της κυκλικής ανεργίας (= Ανεργία - Φυσικό Ποσοστό Ανεργίας) και του μη προσδοκώμενου πληθωρισμού (= Πληθωρισμός- Προσδοκώμενος Πληθωρισμός).

Πρόσθετα, τόνισαν την ευαισθησία της καμπύλης σε περιόδους ασταθούς προσφοράς αφού μια μείωση της προσφοράς οδηγεί σε μείωση του οριακού προϊόντος και κατ' επέκταση, σε συνάρτηση με την ακαμψία του πραγματικού μισθού, σε αύξηση του φυσικού ποσοστού ανεργίας.

Η θεωρία αυτή περί μη γραμμικής σχέσης πληθωρισμού - ανεργίας προϋπήρξε της καμπύλης Phillips και από το '80 χρησιμοποιήθηκε ως βάση για τη μετέπειτα ραγδαία εξέλιξη πάνω σε αυτό το κομμάτι οικονομικής ανάλυσης.

Οι οικονομολόγοι παρατήρησαν ότι ακόμα και με την διευρυμένη ως προς τις προσδοκίες καμπύλη Phillips δεν μπορεί να χαραχθεί μακροπρόθεσμη οικονομική πολιτική. Η νέα αυτή μορφή έδειχνε τον ιδανικό συνδυασμό ανεργίας- πληθωρισμού, μόνο σε βραχυπρόθεσμο επίπεδο. Και αυτό εξαιτίας της αδυναμίας άμεσης προσαρμογής των πραγματικών και προσδοκώμενων τιμών.

Robert Lucas

Νόμπελ Οικονομίας 1995

Αν και ο Muth έχει θεωρηθεί ο πατέρας της θεωρίας των προσδοκιών ο R. Lucas είναι αυτός που με το άρθρο του το 1971 παρουσίασε την θέση που ονομάστηκε Κριτική Lucas ισχυριζόμενος ότι “οι ιστορικές σχέσεις μεταξύ μεγεθών παύουν να υφίστανται μετά από μια δομική αλλαγή στην πολιτική”

Μίλησε για την σημασία της θεώρησης όλων εκείνων των χαρακτηριστικών πάνω στο οποίο βασίζεται μια θεωρία, τα επονομαζόμενα "microfoundations."

Ένα απλό παράδειγμα για να γίνει αντιληπτή η θεωρία του Lucas.

Με την ισχύουσα πολιτική ασφαλείας, δεν έχει συμβεί ένοπλη επίθεση εντός του αεροδρομίου Ελ. Βενιζέλου. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι υπάρχει ένα σχέδιο ασφαλείας και ένας χαρ αριθμός ατόμων στο σώμα ασφαλείας εκεί. Αν λόγω έλλειψης του φαινομένου αυτού αποφασίσουμε να μειώσουμε κατά το ήμισυ τα μέτρα ασφαλείας δεν μπορούμε πλέον να λαμβάνουμε ως δεδομένο το γεγονός ότι δεν συμβαίνουν τέτοιου είδους επιθέσεις στο αεροδρόμιο. Αφού πλέον μπορεί οι δράντες αυτού να εκμεταλλευτούν πιθανά κενά που θα δημιουργηθούν.

Έτσι και ως προς την οικονομία δεν μπορούμε να θεωρούμε κάτι ως δεδομένο ενώ οι πολιτικές μέσα στις οποίες διαδραματίστηκε διαφέρουν.

Ο Lucas θεώρησε ένα εξαιρετικά καλό παράδειγμα αυτό της κατάρρευσης της καμπύλης Phillips.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

Ελληνικό Υπόδειγμα

5. Το Ελληνικό Παράδειγμα

Οι Οικονομικοί Δείκτες της Ελληνικής Οικονομίας

	2010	2011	2012	2013	2014
Εξέλιξη ΑΕΠ (σταθερές τιμές 2010)	-5,4%	-8,9%	-6,6%	-3,9%	0,8%
Πληθωρισμός: Μέσος Ετήσιος	4,7%	3,3%	1,5%	-0,9%	-1,3%
Παραγωγικότητα εργασίας (EU-28=100)**	93	89,9	91,8	92,8	n.a.
Ποσοστό ανεργίας	12,7%	17,9%	24,4%	27,5%	26,5%
Δημόσιες επενδύσεις (% ΑΕΠ)**	3,2%	2,5%	2,5%	2,7%	3,8%
Εξαγωγές (αγαθά- τρέχουσες τιμές)*	21,1	24,3	27,6	27,6	27,2
Εισαγωγές (αγαθά- τρέχουσες τιμές)*	50,5	48,4	49,3	46,9	47,7

*δισεκατομμύρια

€

** Πηγή: Eurostat

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2015

Από τα παραπάνω μακροοικονομικά στοιχεία γίνεται αντιληπτό ότι:

- Η ελληνική Οικονομία φαίνεται να επιτυγχάνει εξαιρετικά υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης έως το 2008.
- Το 2009 παρατηρούνται σημεία κρίσης που μπορούν να θεωρηθούν μετενέργειες της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης.
- Από το 2010 και μετά η ύφεση δείχνει να εντείνεται εξαιτίας διαφόρων δημοσιονομικών ανισορροπιών.

Προκειμένου η χώρα να ανακάμψει και η οικονομία να εξυγιανθεί κρίθηκε αναγκαία η ένταξη της στον τριμερή μηχανισμό οικονομικής στήριξης (ΕΕ,ΕΚΤ και ΔΝΤ) .

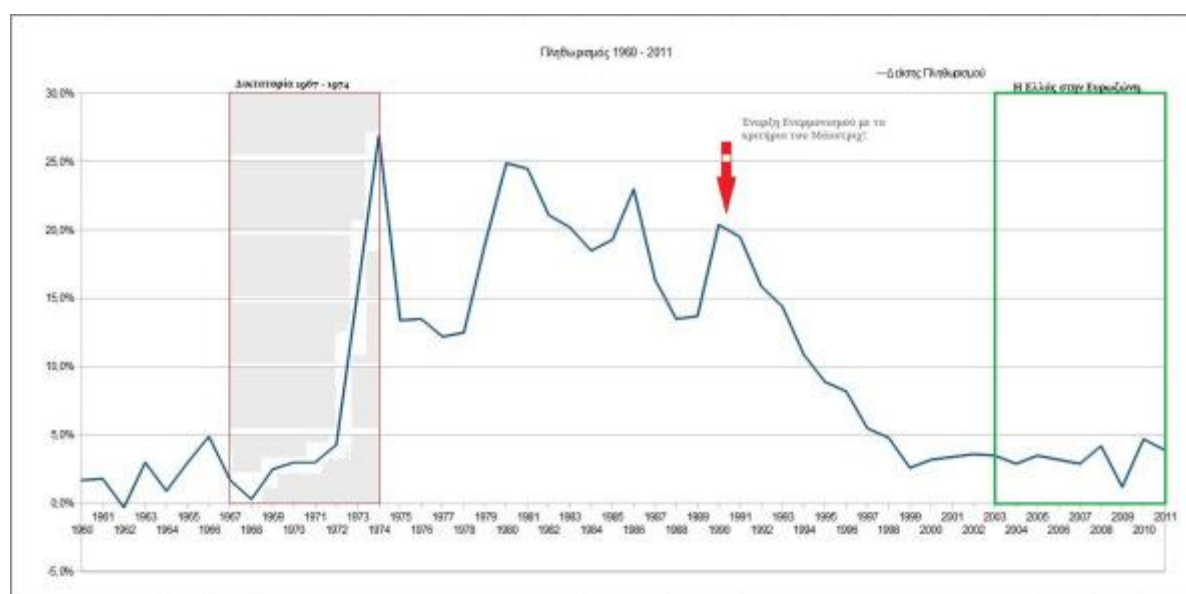
Τα μέτρα που πάρθηκαν την τελευταία πενταετία, για την ανασυγκρότηση της οικονομίας βάσει μίας αυστηρής εισοδηματικής πολιτικής και του δραστικού περιορισμού των δημοσίων δαπανών, επηρέασαν ,όπως ήταν προσδοκώμενο, αρνητικά την πορεία των τιμών του ΑΕΠ με αποτέλεσμα το την μείωση του κατά 5,4% το 2010, κατά 8,9% το 2011,κατά 6,6% το 2012 και κατά 3,9% το 2013 (με έτος βάσης το 2010).

Κατά το 2014 η ελληνική οικονομία επέστρεψε σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης της τάξης του 0,8%.

Απασχόληση – Ανεργία

- Το 2008 και καθώς η ελληνική οικονομία βρίσκεται ακόμη στην φάση της ανόδου , η ανεργία είναι χαμηλή της τάξεως του 7,8% και εντός των φυσιολογικών πλαισίων της Ευρωζώνης.
- Καθώς το 2009 η ελληνική οικονομία περνά στο στάδιο της κρίσης ως επακόλουθο της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης, η απασχόληση μειώνεται και το ποσοστό της ανεργίας ανέρχεται στο 9,6%, ενώ το 2010 που πλέον η οικονομία βρίσκεται σε καθοδική πορεία η ανεργία αγγίζει διψήφια νούμερα στο 12,7%, ενισχυόμενη από την αυστηρή δημοσιονομική πολιτική που εφαρμόζεται από τον τριμερή μηχανισμό στήριξης. Καθώς η οικονομία συνεχίζει να βρίσκεται στο στάδιο της καθόδου το 2011 το ποσοστό ανεργίας, ως απόρροια της συνέχειας της εφαρμογής των μέτρων δημοσιονομικής λιτότητας έφτασε το 17,9%.
- Το 2012, όπου πλέον μπορούμε να δούμε ότι η ελληνική οικονομία περνά στο στάδιο της ύφεσης, το ποσοστό ανεργίας ξεπέρασε το 24% για να φτάσει το 2013 το 27,5%.
- Το 2014 όπου και παρατηρείται γενικότερη βελτίωση της εικόνας των δεικτών, η ανεργία κυμαίνεται μειωμένη στο πολύ υψηλό επίπεδο του 26,5% με ιδιαίτερο αγκάθι την εξαιρετικά υψηλή ανεργία των νέων, οι οποία ξεπερνά το 50%, αποτελώντας ίσως το σημαντικότερο πρόβλημα που δημιούργησε η κρίση στην Ελλάδα και προκαλώντας διαρροή επιστημόνων και γενικότερα εργατικού δυναμικού στο Εξωτερικό.

Πληθωρισμός

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2015

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό παράδειγμα που έχει παρατηρηθεί στην ιστορία της Ελληνικής Οικονομίας είναι την δεκαετία του '70.

Ύστερα από μια διατήρηση του πληθωρισμού σε μονοψήφιο αριθμό για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, τον Δεκέμβρη του 1973-74 ξεσπά η **πετρελαϊκή κρίση**, με τις κυβερνήσεις να αποφασίζουν να ακολουθήσουν μια χαλαρή πιστωτική πολιτική προκειμένου να εξαλείψουν τα αρνητικά αποτελέσματα της αύξησης του πετρελαίου.

Τότε είναι που ο πληθωρισμός στην Ελλάδα εκτοξεύεται από μονοψήφιο νούμερο στο εξαιρετικά υψηλό ποσοστό του **30%**.

Η **δεύτερη πετρελαϊκή κρίση** βρήκε την Ελλάδα όπως και της περισσότερες άλλες πληγείσες χώρες που δεν είχαν καταφέρει ακόμα να αντισταθμίσουν τις επιπτώσεις της πρώτης πετρελαϊκής κρίσης.

Συν τοις άλλοις, η Ελλάδα ήταν αντιμέτωπη και με πληθωριστικές προσδοκίες που την καθιστούσαν ακόμη πιο ευάλωτη σε σχέση με άλλες χώρες που με πολιτικές τους είχαν καταβάλει προσπάθεια συγκράτησης του πληθωρισμού.

Εν αντιθέσει με την πλειονότητα των βιομηχανικών χωρών που επλήγησαν από της δύο αυτές κρίσης, η Ελλάδα δεν κατάφερε να επαναφέρει μία εύλογη σταθερότητα στα μακροοικονομικά της μεγέθη εξαιτίας δύο πολύ σημαντικών και σχετικά δύσκαμπτων παραγόντων:

1. **Την Δομή του Χρηματοπιστωτικού Συστήματος**
2. **Ο Περιορισμός στην Άσκηση Νομισματικής Πολιτικής**

Από την μία, οι προσπάθειες για μείωση των μακροοικονομικών μεγεθών προσέκρουαν στο υψηλού βαθμού συγκέντρωσης τραπεζικό σύστημα που χαρακτηριζόταν από χαμηλό εύρος και βάθος αλλά και διεπόταν από ένα πολυσύνθετο πλαίσιο λειτουργίας και αυστηρών κανόνων ,ενώ από την άλλη ,βρισκόταν δέσμιες των περιορισμών ασκήσεως νομισματικής πολιτικής .

Το 1981 η Ελλάδα μπαίνει στην Ε.Ο.Κ.

Αν και θεωρητικά καταργείται η Νομισματική Επιτροπή το 1982, η κυβέρνηση εξακολουθεί να ελέγχει σε γενικά πλαίσια τόσο την νομισματική όσο και την συναλλαγματική πολιτική.

Η κυβέρνηση ακολουθώντας φιλολαϊκή πολιτική αυξάνει τους μισθούς , ένα ολίστημα που για τα επόμενα χρόνια θα οδηγούσε τα βασικά οικονομικά μεγέθη σε μία ξέφρενη ανοδική πορεία.

Ακλούθησε μια περίοδος συνεχούς διολίσθησης της δραχμής που και τελικά το 1983 η δραχμή υποτιμάται.

Αποκορύφωμα των λάθος χειρισμών ήταν η καθιέρωση του **συστήματος αυτόματης τιμαριθμικής προσαρμογής (ΑΤΑ)** που προέβλεπε, πλήρη αναπροσαρμογή για τους χαμηλόμισθους και μερική για τους μεσαίους και υψηλά αμειβόμενους ,του μισθού τους ανά τετράμηνο στον πληθωρισμό του περασμένου τετραμήνου.

Απότοκο της ενέργειας αυτής , όπως είναι φυσικό, ήταν από το 1983-1990 η μέση τιμαριθμική προσαρμογή κυμαινόταν από το 16,7% - 23,4%.

Κάνοντας μία ανασκόπηση στην δεκαετία αυτή, είναι εύκολο να παρατηρήσει κανείς ότι το σύστημα αυτόματης τιμαριθμικής αναπροσαρμογής λειτούργησε πολλαπλασιαστικά , εγκλωβίζοντας τον πληθωρισμό σε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα.

Παράλληλη αλλά μικρότερης κλίμακας αύξηση παρατηρείται και στην ανεργία όπου από 5,6% στο τέλος της δεκαετίας βρίσκεται στο 6,9%.

Τα ψιλά βέβαια γράμματα στην ιστορία αυτή ήταν η εκτίναξη του Δημοσίου χρέους με εξωτερικό δανεισμό προκειμένου να ανταποκριθεί η ελληνική κοινωνία στις υποχρεώσεις της.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, ο πληθωρισμός στην Ελλάδα μειώθηκε ραγδαία από 20% στο 3% στα τέλη της ίδιας δεκαετίας.

Μονοψήφιος πληθωρισμός σημειώθηκε, τελικά, τον Απρίλιο του 1995, για πρώτη φορά, ύστερα από 22 συναπτά έτη.

Το 1997 ο πληθωρισμός επέστρεψε στα μεγέθη του '73, στο 6% και με την ανεργία να κινείται σε θεμιτά επίπεδα.

Τα **κριτήρια του Μάαστριχτ** για ένταξη στην Ευρωζώνη ήταν αυτά που οδήγησαν στην δραματική αυτή μείωση του πληθωρισμού αφού ένα από τα κριτήρια που είχε τεθεί, ήταν και ο πληθωρισμός.

Στις 10 Δεκεμβρίου 1992, ολοκληρώθηκαν οι διαπραγματεύσεις για την υιοθέτηση της **Συνθήκης του Μάαστριχτ**, η οποία υπογράφηκε στις 7 Φεβρουαρίου 1992 και αποτελεί σήμερα τη γνωστότερη και πιο αμφιλεγόμενη συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επίσημα γνωστή και ως «Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση», αποτελεί την τρίτη κατά σειρά θεμελιώδη συνθήκη, ύστερα από τη «Συνθήκη της Ρώμης» το 1957 και την «Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη» το 1986, σύμφωνα με την οποία καθιερώθηκε η Ευρωπαϊκή Ένωση ως σύγχρονος θεσμός, ενώ πήρε το όνομά της από την ομώνυμη πόλη της Ολλανδίας, όπου συνήλθε το Συμβούλιο Κορυφής (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο).

Η συνθήκη του Μάαστριχτ τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993. Έγινε ιδιαίτερος γνωστή όχι μόνο για τις μακρόχρονες εύθραυστες διαπραγματεύσεις και τη συγκεκριμένη ορολογία κατά τη διαμόρφωση του προσχεδίου της, αλλά και για την όχι και τόσο πρόθυμη επικύρωσή της από αρκετά κράτη-μέλη. Με την επικύρωσή της, η Ε.Ε. αρχίζει να υφίσταται. Με την προσθήκη δύο νέων τομέων στην ήδη υπάρχουσα Ευρωπαϊκή Κοινότητα - δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις και κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας – οι 3 πυλώνες της Ένωσης καθιερώνονται. Οι πολίτες των 12 κρατών μελών έλαβαν, επίσης, την ευρωπαϊκή υπηκοότητα. Έχουν πλέον το δικαίωμα να μετακινούνται και να ζουν οπουδήποτε στην Ε.Ε. και να ψηφίζουν στις ευρωεκλογές.

Πηγή: www.tvxs.gr

Εντυπωσιακή ήταν βέβαια τον Ιούνιο του 2009 και η πρωτοφανής επίτευξη **αρνητικού ρυθμού πληθωρισμού** σε ετήσια βάση, της τάξης του -0,1%.

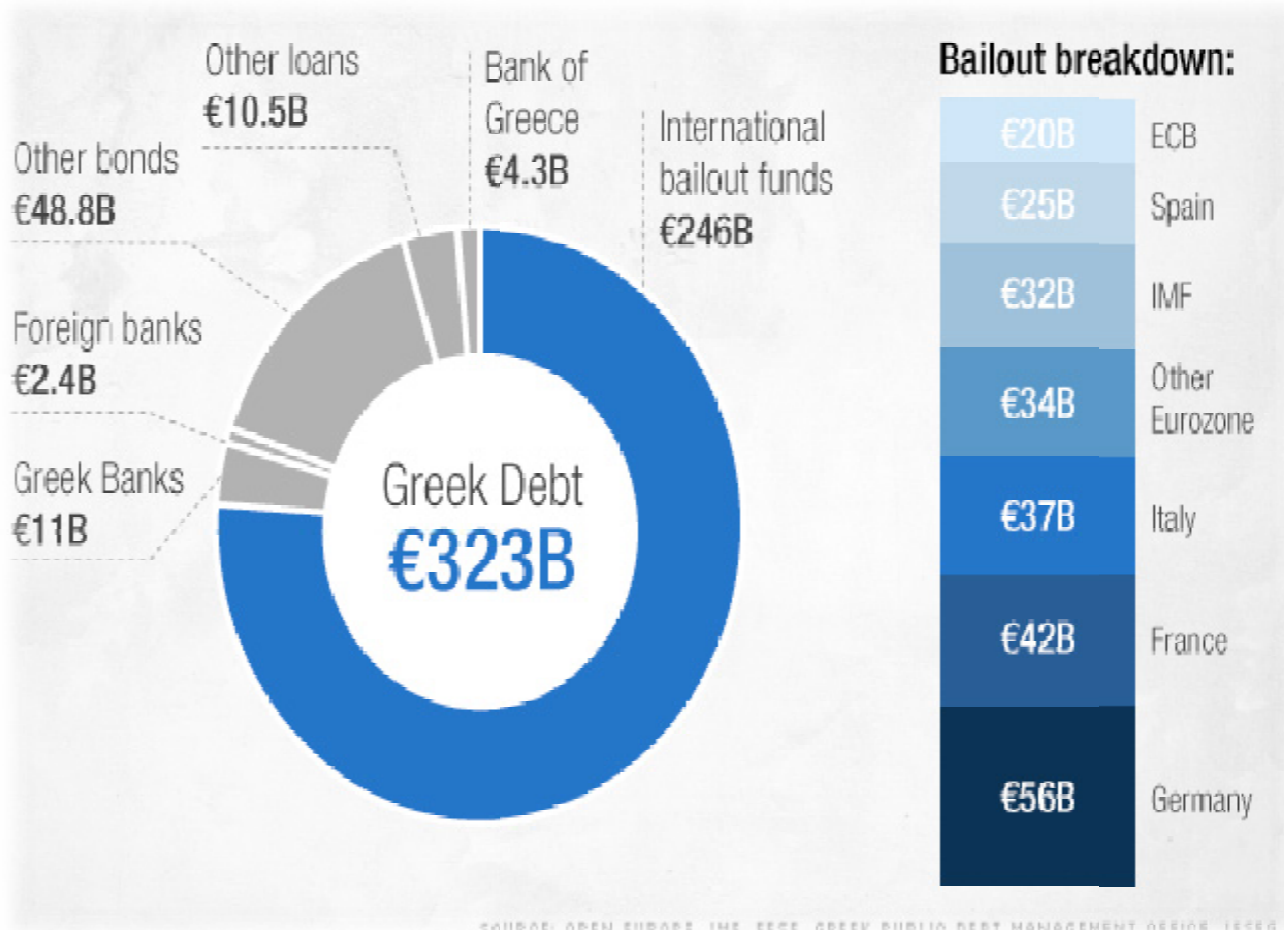
Σε αυτό το σημείο μπορούμε να πούμε ότι η Ελλάδα βρισκόταν στο στάδιο της ανόδου και οι δείκτες της έδειχναν μια φαινομενικά εύρωστη οικονομία που ευημερούσε.

Ωστόσο η παγκόσμια οικονομική αστάθεια μια διετία αργότερα απέδειξε πως τα θεμέλια της ευημερίας αυτής ήταν σαθρά.

Λανθασμένες οικονομικές πολιτικές και κατασπατάληση κοινοτικών κονδυλίων οδήγησαν την οικονομία σε καθίζηση.

Εκτοξεύοντας το 2013-2014 την ανεργία σε ποσοστά της δεκαετίας του '60 (παράρτημα, πίνακας 1.6,1.7) και αγοραστικής δύναμης της δεκαετίας του '80 (παράρτημα, πίνακας 1.5)

Ερευτήριο Οικονομικών Όρων

✓ **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν** είναι η συνολική αξία σε χρηματικές μονάδες, όλων των τελικών προϊόντων, υλικών και άυλων, που παράχθηκαν μέσα στην επικράτεια μιας χώρας σε διάστημα ενός έτους, ακόμα και αν μέρος αυτού παράχθηκε από παραγωγικές μονάδες που ανήκουν σε κατοίκους του εξωτερικού.

✓ **Ανεργία** είναι η κατάσταση όπου ένα άτομο είναι ικανό, πρόθυμο και διαθέσιμο να απασχοληθεί, αλλά δεν μπορεί να βρει εργασία.

✓ **Ανεργίας Ποσοστό** είναι το ποσοστό του αριθμού των ανέργων μιας χώρας, σε σχέση με το εργατικό δυναμικό της, δηλαδή, το άθροισμα των εργαζομένων και των ανέργων της χώρας σε μια χρονική περίοδο.

$$\circ \text{ Ποσοστό Ανεργίας} = \frac{\text{Αριθμός Ανέργων}}{\text{Εργατικό Δυναμικό}} \times 100\%$$

Είναι προφανές ότι το ποσοστό ανεργίας μεταβάλλεται, είτε όταν μεταβάλλεται ο αριθμός των ανέργων, είτε το μέγεθος του εργατικού δυναμικού ή και τα δύο αλλά σε διαφορετικό βαθμό.

✓ **Ανεργία διαρθρωτική.** Οφείλεται στη μεταβολή της διάρθρωσης της ζήτησης λόγω των καταναλωτικών προτιμήσεων, της τεχνολογίας, της μόδας κ.λπ.

✓ **Ανεργία εποχιακή.** Εμφανίζεται σε ορισμένες εποχές του χρόνου λόγω διακυμάνσεων της οικονομικής δραστηριότητας π.χ. τουριστικά και αγροτικά επαγγέλματα κ.λπ.

✓ **Ανεργία λόγω ανεπαρκούς ζήτησης** ή κυκλική ανεργία ή αλλιώς Κεϋνσιανή ανεργία είναι η ανεργία που οφείλεται στην μειωμένη ζήτηση προϊόντων και υπηρεσιών.

○ Αυτή η μορφή ανεργίας είναι η πιο σοβαρή μορφή ανεργίας και εμφανίζεται σε περιόδους οικονομικής ύφεσης. Είναι το αποτέλεσμα της επιβράδυνσης της ανάπτυξης, η οποία έχει ως επακόλουθο την αδυναμία απορρόφησης του εργατικού δυναμικού.

✓ **Ανεργία τριβής.** Η ανεργία τριβής προκύπτει λόγω της συνεχούς μετακίνησης των ανθρώπων μεταξύ περιοχών και θέσεων εργασίας που έχει ως αποτέλεσμα να μένουν άνεργοι για κάποιο χρονικό διάστημα. Ουσιαστικά, αποτελεί το ελάχιστο επίπεδο ανεργίας που δεν μπορεί να μειωθεί σε μια δυναμική κοινωνία ακόμη και αν η οικονομία είναι σε πλήρη απασχόληση.

✓ **Αποπληθωρισμός τιμών** είναι η διαδικασία απαλλαγής των τιμών των προϊόντων από την επίδραση του πληθωρισμού δηλαδή η αναγωγή τους σε σταθερές τιμές ενός έτους που λήφθηκε σαν έτος βάσης. Πιο συγκεκριμένα, οι τρέχουσες τιμές σε μια οικονομία μεταβάλλονται με την πάροδο του χρόνου λόγω πληθωρισμού. Για να γίνει σύγκριση μεταξύ διαφορετικών περιόδων και

να βρεθούν οι πραγματικές μεταβολές πρέπει να γίνει αποπληθωρισμός των τιμών. Για να μετατραπούν τα διάφορα οικονομικά μεγέθη σε σταθερές τιμές, πολλαπλασιάζονται οι τρέχουσες τιμές ενός έτους επί 100 και διαιρούνται δια του δείκτη τιμών του τρέχοντος έτους.

✓ **Αποπληθωριστής ΑΕΠ ή Δείκτης τιμών ΑΕΠ**

είναι ο αριθμοδείκτης που μετρά τις μεταβολές των τιμών όλων των αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται σε μια οικονομία, δηλαδή του ΑΕΠ.

Βρίσκεται με το λόγο του ονομαστικού ΑΕΠ προς το πραγματικό ΑΕΠ στο έτος που έχει επιλεγεί ως βάση επί εκατό.

✓ **Δείκτης τιμών καταναλωτή** είναι ένας δείκτης που αντιπροσωπεύει τις τιμές των αγαθών και υπηρεσιών που αγοράζει ένα αντιπροσωπευτικό νοικοκυριό.

Ο δείκτης τιμών καταναλωτή προκύπτει από τη στάθμιση των τιμών των διαφόρων προϊόντων και ο συντελεστής στάθμισης είναι ανάλογος με τη σπουδαιότητα κάθε αγαθού στο καλάθι της νοικοκυράς. Έτσι προκύπτει ο σταθμικός μέσος όρος των τιμών όλων των προϊόντων.

✓ **Δημόσιες δαπάνες** είναι οι δαπάνες για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών τις οποίες πραγματοποιεί το κράτος, δηλαδή, η τοπική αυτοδιοίκηση και η κεντρική κυβέρνηση.

Οι δημόσιες δαπάνες διακρίνονται σε:

✓ **Δαπάνες για αγαθά και υπηρεσίες**, όπου περιλαμβάνουν τις δαπάνες για τη δημόσια κατανάλωση και τις δαπάνες για τις δημόσιες επενδύσεις.

✓ **Δαπάνες για μεταβιβαστικές πληρωμές**, που αποτελούνται από μεταβιβάσεις εισοδήματος (συντάξεις, κοινωνικές παροχές) και κεφαλαίου (π.χ. δάνεια για απόκτηση πρώτης κατοικίας και επιχειρηματικού παγίου κεφαλαίου).

Η μεταβολή των Δημοσίων Δαπανών είναι ένα από τα κυριότερα εργαλεία δημοσιονομικής πολιτικής.

✓ **Εργατικό δυναμικό** είναι το σύνολο του πληθυσμού που μπορεί και θέλει να εργαστεί. Είναι το άθροισμα των απασχολούμενων και των ανέργων.

✓ **Καμπύλη Phillips.** Η καμπύλη Phillips δείχνει την βραχυχρόνια αντίστροφη σχέση που υπάρχει μεταξύ πληθωρισμού και ανεργίας. Δηλαδή μέτρα που λαμβάνονται για την αύξηση της συνολικής ζήτησης και συνεπώς τη μείωση της ανεργίας (επεκτατική νομισματική και δημοσιονομική πολιτική), οδηγούν σε αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών, δηλαδή σε πληθωρισμό.

✓ **Μη εργατικό δυναμικό ή οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός** είναι το μέρος του πληθυσμού που δεν μπορεί να εργασθεί (παιδιά, ηλικιωμένοι, ασθενείς κ.λ.π) ή δεν θέλει να εργασθεί (άεργοι).

- ✓ **Νόμος του Okun** δείχνει ότι μία αύξηση του ποσοστού της ανεργίας κατά 1% οδηγεί σε μείωση του προϊόντος (ΑΕΠ) κατά 2,5%

- ✓ **Οργανισμός Εξαγωγών Πετρελαιοπαραγωγών Χωρών (ΟΠΕΚ)** είναι το σύνολο των πετρελαιοπαραγωγικών κρατών (ιδρύθηκε 1960) με σκοπό να παράσχει στα κράτη-μέλη τεχνική και οικονομική βοήθεια. Σήμερα έχοντας την συντριπτική πλειοψηφία του αργού πετρελαίου και την μισή ποσότητα φυσικού αερίου, έχουν σχηματίσει ένα καρτέλ και διαμορφώνουν τις τιμές του αργού πετρελαίου κυρίως με την χρήση ποσοστώσεων.

- ✓ **Παραγωγικότητα** είναι η σχέση μεταξύ μιας ποσότητας παραγωγικού συντελεστή και μιας ποσότητας παραγόμενου προϊόντος που παράγεται με την χρήση του συντελεστή αυτού.

- ✓ **Πληθωρισμός** είναι η τάση αύξησης του γενικού επιπέδου των τιμών στην οικονομία.

- ✓ **Στασιμοπληθωρισμός** είναι το οικονομικό φαινόμενο όπου μέσα σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, παρατηρείται αύξηση των ποσοστών ανεργίας συγχρόνως με την αύξηση του πληθωρισμού.

- ✓ **Φυσικό ποσοστό ανεργίας** είναι το ποσοστό εκείνο που αντιστοιχεί στον μισθό εκείνο που εξισώνει την προσφορά και τη ζήτηση της εργασίας.

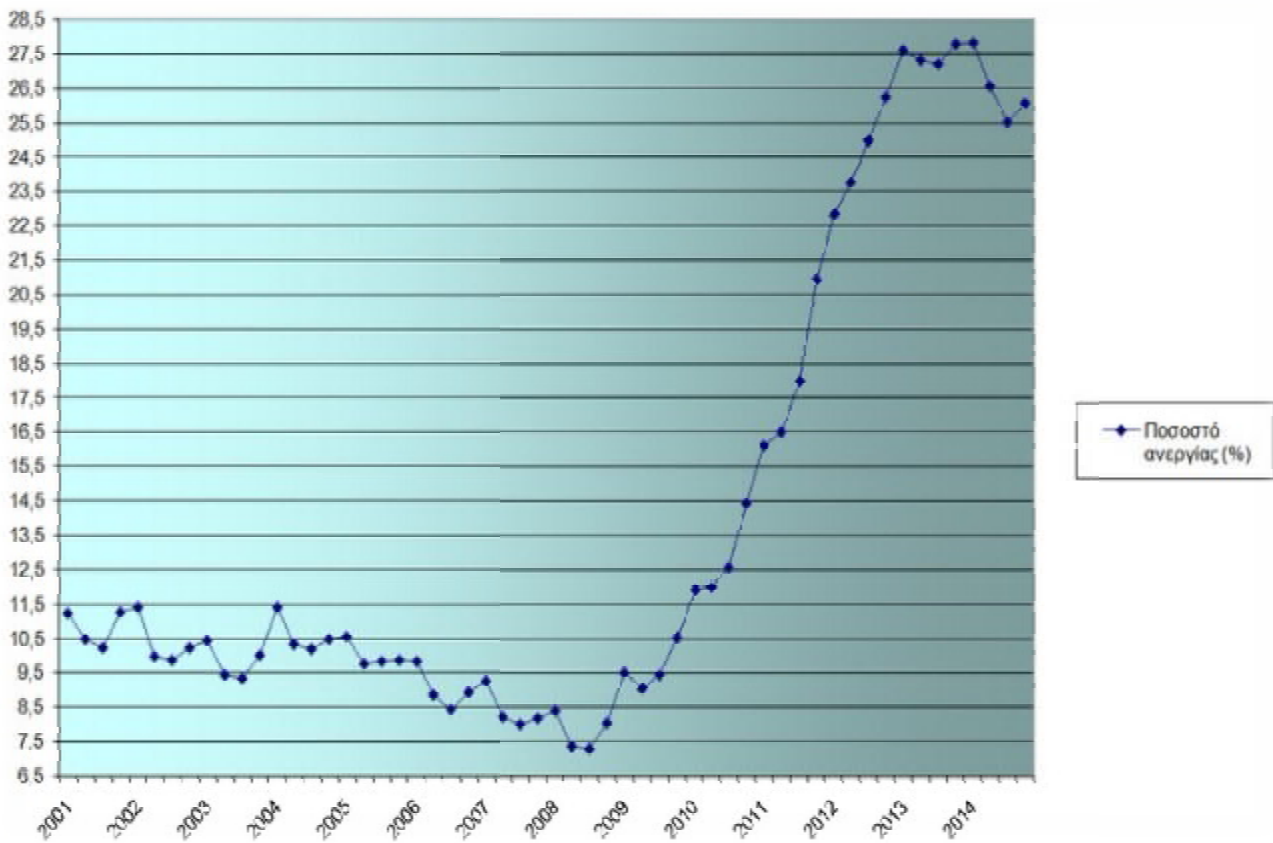
Παράρτημα

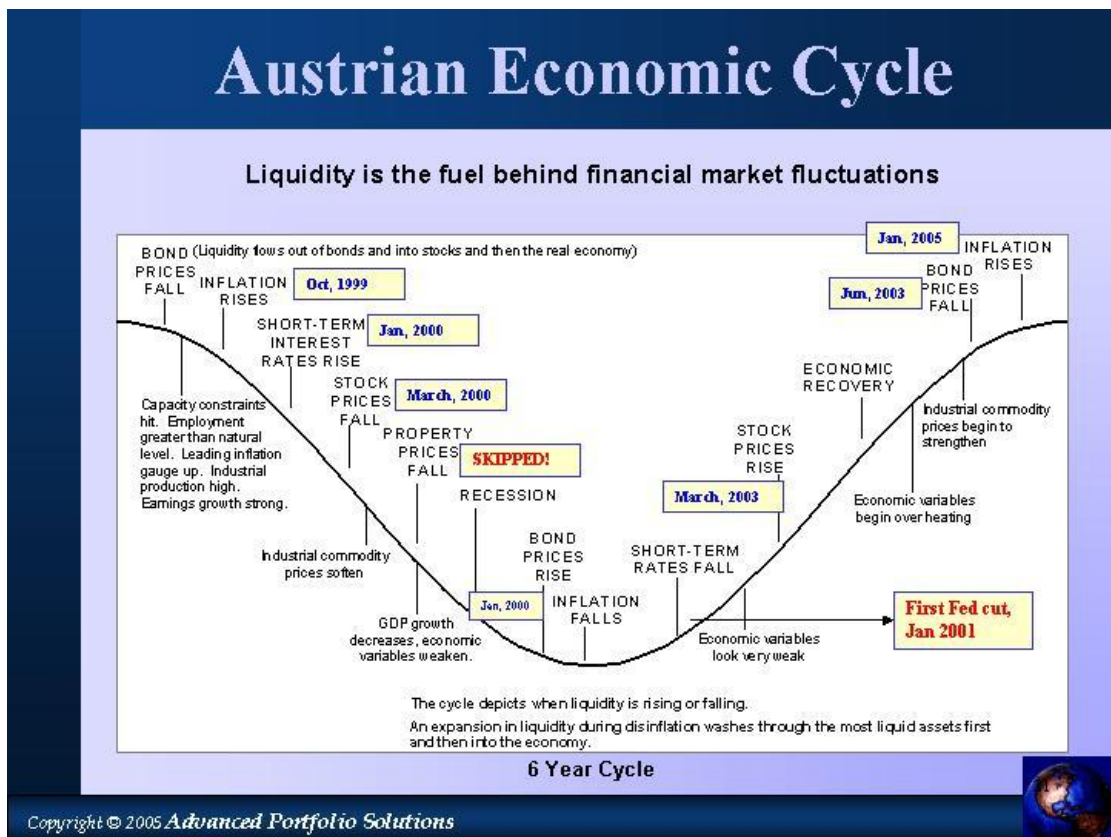
Πίνακας 1.1 (Πηγή ΕΛΣΤΑΤ)

	ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ (ΔΤΚ) / CONSUMER PRICE INDEX (CPI)	
	Σύνολο / Total	
Σταθμίσεις / Weights (*)	100,00%	
	Δείκτης / Index (2009=100)	Ετήσιες (%) μεταβολές / Annual (%) changes
1995	59,7	
1996	64,6	8,2
1997	68,2	5,5
1998	71,4	4,8
1999	73,3	2,6
2000	75,6	3,2
2001	78,2	3,4
2002	81,0	3,6
2003	83,9	3,5
2004	86,3	2,9
2005	89,3	3,5
2006	92,2	3,2
2007	94,9	2,9
2008	98,8	4,2
2009	100,0	1,2
2010	104,7	4,7
2011	108,2	3,3
2012	109,8	1,5
2013	108,8	-0,9
2014	107,4	-1,3

Πίνακας 1.2 (πηγή ΕΛΣΤΑΤ)

Πίνακας 1.4

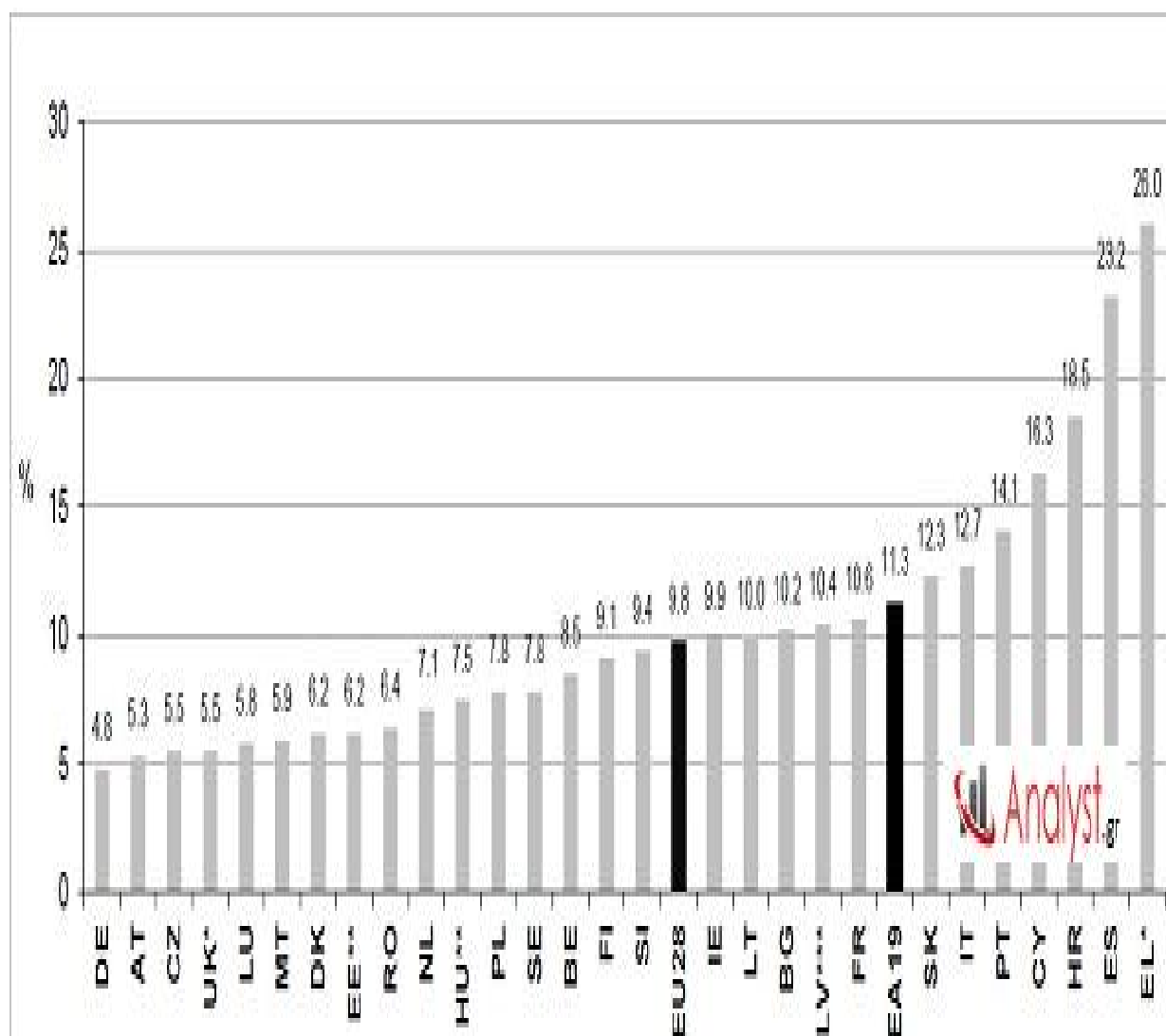

Πίνακας 1.5

Πίνακας 1.6

* Δεκέμβριος '14 ** Ιανουάριος '15 *** 4ο τρίμ. 2014

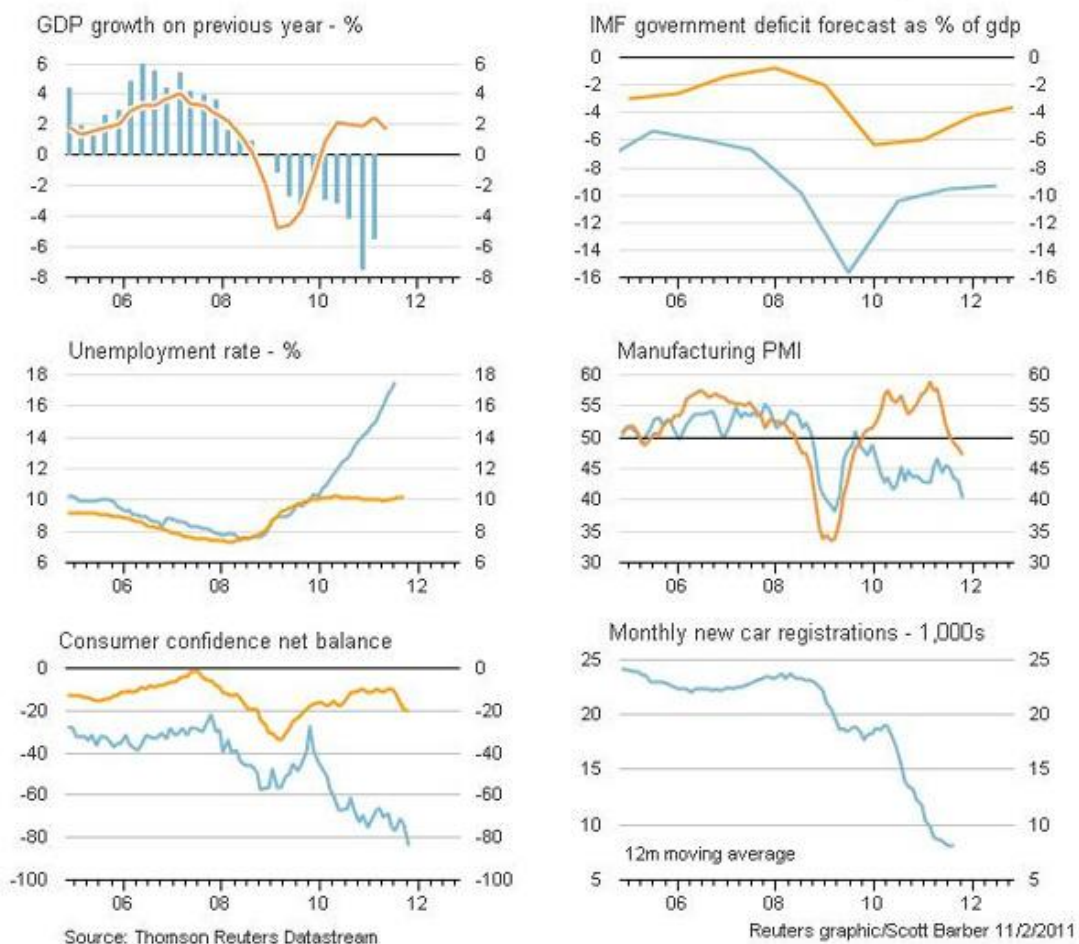
Κόσμος, εργασία - τα επίπεδα της ανεργίας τον Φεβρουάριο του 2015 (εποχικά αναπροσαρμοσμένα).

Πίνακας 1.7

Greece economic overview

Key economic indicators Greece and Euro zone

— Euro zone
— Greece

Βιβλιογραφία

- & **Μακροοικονομική Ανάλυση, Πέτρος Α. Κιόχος /Δρ. Γεώργιος Παπανικολάου/
Απόστολος Κιόχος , Εκδόσεις Ελένη Κιόχου, Αθήνα 2011**
- & **Νέα Μακροοικονομική, Γεώργιος Ι. Αγαπητός, Εκδόσεις Αθ. Σταμούλης**
- & **Αρχές Οικονομικής Θεωρίας, Gregory N. Mankiw/ Mark P. Taylor , Gutenberg**
- & **Μακροοικονομική Θεωρία, Gregory N. Mankiw, Gutenberg**
- & **MACMILLIAN STUDIES ECONOMICS Πληθωρισμός Μισθών, John Burton,
Επιμέλεια Π.Γ. Παυλοπούλου, Καθηγητού, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΤ.Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ**
- & **ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ, James A.
Trevithick/Charles Mulvey, Επιμέλεια Π.Γ. Παυλοπούλου, Μετάφραση Ι.Μ.
Παπαδάκη/ Εντ. Υφηγητού , ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΤ.Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Ανατύπωση
1985**
- & **Οικονομική Μικροοικονομική – Μακροοικονομική, Γιώργος Δρέτας/
Σταυρούλα Παναγιωτάκου, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΩΣΤΟΓΙΑΝΝΟΣ**
- & **Αρχές οικονομικής θεωρίας Γ ενιαίου λυκείου I & II, Γιώργος Δρέτας,
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΩΣΤΟΓΙΑΝΝΟΣ**
- & **Η Νέα Ευρώπη του Μάαστριχτ και η Ελλάδα του 2000, Αφοί Σμπίλια, Αθήνα.**
- & **Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις, Γεώργιος Α. Βάμβουκας, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΠΕΝΟΣ**
- & **Αρχές Οικονομικής Θεωρίας, Υπουργείο Παιδείας Και Θρησκευμάτων &
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ,Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων**
- & **Σημειώσεις Διαλέξεων Tyler Cowen, George Mason University**
- & **Σημειώσεις Διαλέξεων Γ. Βάμβουκα , Ο.Π.Α.**

Ιστοιογραφία

- www.wikipedia.org

- www.investopedia.com

- www.analyst.gr

- www.ft.com

- www.bankofgreece.g

- conversableconomist.blogspot.com

- www.economic-history.capitalblogs.gr

- www.evretirio.blogspot.gr

- <https://gvamvoukas.wordpress.com/>

- <https://advancedportfoliosolution.com/>